

**MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS**

Akademien för utbildning, kultur
och kommunikation

Samverkan mellan hem och förskola Utifrån mångkulturella verksamheter

Författare:
Erica Andersson och Anna Norman

Handledare:
Martina Norling

Examensarbete
På grundnivå i förskollärovet
HT/VT -14/-15

Examinator:
Elisabet Langmann

MÄLARDALENS HÖGSKOLA ESKILSTUNA VÄSTERÅS

Akademien för utbildning, kultur
och kommunikation

Examensarbete
Grundnivå
15 högskolepoäng

Sammanfattning:

Anna Norman
Erica Andersson

Samverkan mellan hem och förskola utifrån mångkulturella verksamheter

2014/2015

Antal sidor: 30

Vårt syfte är att undersöka hur personal och vårdnadshavare i förskolans verksamhet arbetar och beskriver samverkan mellan hem och förskola i mångkulturella verksamheter. I förskolans läroplan (Lpfö98/2010) står det att förskolan ska ge vårdnadshavare delaktighet och inflytande i samspel med den individuella familjens behov. Vi har genomfört en kvalitativ undersökning där vi har intervjuat personal och vårdnadshavare vad de tycker är betydelsefullt för en god samverkan.

Undersökningen har genomförts med hjälp av medvetna öppna frågor följt av följdfrågor. Resultaten har jämförts mellan personal och vårdnadshavare för att undersöka respektives perspektiv på samverkan. Resultatet av undersökningen visar att majoriteten av personal och vårdnadshavare har en klar bild av vad samverkan är för dem och gav under intervjuerna intressanta förslag på olika samverkansformer. I resultatet framkom det att den övergripande samverkansformen var den dagliga kontakten som verkade vara den mest uppskattade samverkansformen mellan hem och förskola. Undersökningen syftar till att kunna bidra till en praktisk kunskapsproduktion för personer som arbetar och vistas i en mångkulturell verksamhet.

Nyckelord: mångkultur, mångfald, samverkan, hem, förskola, personal, nationalitet, vårdnadshavare.

Cooperation between home and preschool based multicultural activities

---

The purpose of the study is to investigate how staff works with collaboration and how the caretakers describe the interaction between home and preschool on three multicultural activities. The purpose and research question is to find out how staff and caretakers relate to collaboration work in preschool. According to the revised curriculum (Lpfö98/2010) the pre-school should provide caretakers involvement and influence in interaction with the individual family needs. We have through qualitative interviews asked staff and caretakers what they think is important for a good collaboration. The survey was conducted by means of conscious open-ended questions followed by supplementary questions. The results between staff and caretakers have been compared to take part of both staff and caretakers perspectives on collaboration. The results of the survey show that the majority of staff and caretakers have a clear picture of what collaboration is for them and gave during the interviews interesting proposals on forms of collaboration and what it means for them. The result showed that the overall form of cooperation was the daily contact that proved to be the most valued form of cooperation between home and preschool. Participants in the survey said that the daily contact was the most important because it was seen as a quick and easy way to be able to both give and receive information on the individual child's stay in preschool. The study aims to contribute to a practical knowledge production for people who work and participate in the multicultural activities.

Keywords: multiculturalism, diversity, interaction, homes, preschool, staff, caretakers, nationality

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	1
1.1 SYFTE	1
1.2 FORSKNINGSPRÅG	1
1.3 UPPSATSENS DISPOSITION	1
1.4 TEORI OCH BEGREPPSDEFINITION	2
1.4.1 Teori	2
1.4.2 Begreppsdefinition	3
2. BAKGRUND	3
2.1 BAKGRUND TILL VÅRT VALDA ÄMNE	3
2.2 VAD SÄGER LÄROPLANEN (LPFÖ98/2010)	4
2.2.1 Samverkan	4
2.3 TIDIGARE FORSKNING	5
2.3.1 Mångkultur	5
2.3.2 Samverkan	5
2.4 LITTERATUR	6
2.4.1 Mångkultur	6
2.4.2 Samhällsförändring	6
2.4.3 Personals roll i samverkan	7
2.4.4 Vårdnadshavares roll i samverkan	8
2.4.5 Samverkansformer i förskolans verksamhet	9
2.4.6 Interkulturellt arbetssätt i samverkansarbete	11
3. METOD	12
3.1 FORSKNINGSTRATEGI	12
3.2 DATAINSAMLINGSMETOD	12
3.3 GENOMFÖRANDE	13
3.4 URVAL	14
3.5 DATABEARBETNING	14
3.6 FORSKNINGSETIK	14
3.6.1 Forskningsetiska aspekter	14
3.6.2 Informationskravet och Samtyckeskravet	14
3.6.3 Konfidentialitetskravet och nyttjandekravet	15
3.7 TILLFÖRLITLIGHET OCH TROVÄRDIGHET	15
4. RESULTAT	15
4.1 SAMVERKAN UTIFRÅN PERSONAL OCH VÅRDNADSHAVARES PERSPEKTIV	15
4.2 VAD INNEBÄR BEGREPPET SAMVERKAN FÖR PERSONAL I FÖRSKOLEVERKSAMHET?	16
4.2.1 Inskolning	16
4.2.2 Daglig kontakt och dialog	17
4.2.3 Utvecklingssamtal	18
4.2.4 Föräldramöte	19
4.2.5 Andra samverkansformer	19
4.3 VAD INNEBÄR BEGREPPET SAMVERKAN FÖR VÅRDNADSHAVARE I FÖRSKOLANS VERKSAMHET?	19
4.3.1 Inskolning	19
4.3.2 Daglig kontakt och dialog	20
4.3.3 Utvecklingssamtal	21
4.3.4 Föräldramöte	21
4.3.5 Andra samverkansformer	22
4.4 SAMMANFATTNING AV RESULTAT	22
4.4.1 Personal	22
4.4.2 Vårdnadshavare	22

5. ANALYS	23
5.1 RESULTATANALYS.....	23
5.1.1 Inskolning	23
5.1.2 Daglig kontakt och dialog.....	24
5.1.3 Utvecklingssamtal.....	25
5.1.4 Föräldramöte.....	26
5.1.5 Andra samverkansformer	26
6. DISKUSSION.....	27
6.1.1 Hur beskriver personal sitt arbete i förskolan med samverkan mellan hem och förskola?	27
6.1.2 Hur beskriver vårdnadshavare i förskolan samverkan mellan hem och förskola?.....	28
6.2 METODDISKUSSION	28
6.3 SLUTSATS.....	28
6.4 KRITISK REFLEKTION.....	29
6.5 FORTSATT FORSKNING.....	30
REFERENSLISTA.....	31

Bilaga 1 Missivbrev

Bilaga 2 Intyg

Bilaga 3 Intervjufrågor

Förord

Ett examensarbete innebär att vara delaktig i en lång process med ständig kunskapssökning och med aktiva löpande dialoger innan den slutliga undersökningen är färdigställd. Medvetet har vi valt att tillsammans färdigställa examensarbetet och har komplettera varandra genom att vi har tagit tillvara på varandras kunskaper och styrkor för att nå ett gott resultat som vi båda är nöjda med.

Ett stort tack till personal och vårdnadshavare som har gjort det möjligt för oss att kunna genomföra denna undersökning. Vi vill också tacka de deltagande verksamheter samt respektive enhetschefer som har gjort det möjligt att utföra och komma i kontakt med undersökningens deltagare.

Vi vill även tacka vår handledare Martin Norling för ett gott samarbete som har varit ett stort stöd under hela processen.

Sist men inte minst vill vi också passa på att tacka våra familjer som stöttat och alltid funnits där under skrivprocessen.

Vår förhoppning med denna undersökning är att kunna ge nuvarande men också blivande personal i förskolans verksamhet mer kunskap om hur olika arbetssätt med samverkan i mångkulturella verksamheter kan tillämpas.

Trevlig läsning!

Erica Andersson och Anna Norman

1. Inledning

I Skolverket (1998) står det att var femte invånare har en annan kulturell bakgrund än svenska. Campner och Persson (2000) beskriver hur personal kan tillämpa individuell kompetens som till exempel personals förhållningssätt som vi fått en uppfattning om att dagens barn i förskolan är i behov av. Detta har väckt vårt intresse för att vi lever i ett mångkulturellt samhälle och för att undersöka hur personal idag kan förhålla sig i de eventuellt mångkulturella verksamheterna i och med denna samhällsutveckling. I Skolverket (1998) står det att föräldrasamverkan innebär all kontakt mellan hem och förskola vilket har stärkt vår nyfikenhet för samverkan utifrån mångkulturella verksamheter och för att kunna bemöta alla oavsett kulturell bakgrund. Utifrån vår blivande roll som förskollärare har vi därför valt att undersöka hur samverkan mellan hem och förskola beskrivs av personal och vårdnadshavare och som utgår ifrån tre mångkulturella verksamheter. I och med den mångkulturella samhällsutvecklingen har också krav och riktlinjer för förskolans förhållning- och arbetssätt utvidgats. I den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) står det att förskolan ska ge vårdnadshavare delaktighet och inflytande i samspel med den individuella familjens behov. Förskolan ska också arbeta för att samverka och bemöta alla likvärdigt oavsett kulturell bakgrund, etnicitet, kön, ålder, klass eller levnadssätt.

1.1 Syfte

Syftet med undersökningen är att undersöka hur personal i förskolans verksamhet arbetar med samverkan och hur vårdnadshavare beskriver samverkan mellan hem och förskola i mångkulturella verksamheter.

1.2 Forskningsfrågor

- Hur beskriver personal sitt arbete i förskolan med samverkan mellan hem och förskola utifrån mångkulturella verksamheter?
- Hur beskriver vårdnadshavare i förskolan samverkan mellan hem och förskola?

1.3 Uppsatsens disposition

För att förtydliga hur begrepp i denna undersökning tolkas kommer begreppsdefinitioner att presenteras. I kapitlet bakgrund, tidigare forskning och litteratur presenteras samverkan och mångkultur. I kapitlet presenteras också förskolans läroplan (Lpfö98/2010), samhället i förändring, styrdokumentets intentioner, samverkansformer och arbetssätt, interkulturella arbetssätt och vårdnadshavares roll i samverkan.

Undersökningen utgår från en kvalitativ undersökningsmetod som omfattar intervjuer med öppna frågor. Intervju som datainsamlingsmetod valdes till undersökningen och som enligt Stukat (2011) är en metod som beskriver och utgår från deltagarnas verklighet och egna ord helt utan ändring och förfining. I kapitlet kommer design, urval, genomförande, avgränsning och relevans samt databearbetning och analysmetod presenteras.

Vidare kommer resultatet av undersökningen att presenteras. I resultatdelen beskrivs personal och vårdnadshavares beskrivningar av samverkan. Resultatet är uppdelat i

kategorier som är inskolning, daglig kontakt och dialog, utvecklingssamtal, föräldramöte och andra samverkansformer.

I analyskapitlet redogörs likheter och skillnader tillsammans med relevanta återkopplingar från tidigare teori- och litteraturavsnitt.

Undersökningens resultat relaterar till syfte och frågeställningar som redogörs i diskussionskapitlet. I kapitlet presenteras en slutdiskussion samt en metoddiskussion om hur vi upplevt valet av metod under pågående process. Avslutningsvis kommer slutsats, kritisk reflektion samt förslag till fortsatt forskning att presenteras.

1.4 Teori och begreppsdefinition

Teoridelen utgår ifrån de begrepp undersökningen genomsyrar som omfattar vår syn. Genom att synliggöra centrala begrepp under begreppsdefinitioner blir förhoppningen att försöka skapa större förståelse för läsaren att förstå hur begrepp tolkas som exempelvis samverkan och för att göra undersökningen lättare att ta sig an. Det övergripande begreppet som kommer att användas är samverkan.

1.4.1 Teori

Begreppet samverkan i denna undersökning inkluderar bemötandet för barns bästa där hela verksamheten ska bygga på en god kontakt mellan vårdnadshavare och personal. I arbetet med samverkan blir det viktigt att föra en god kommunikation för relationsskapande och för att bjuda in vårdnadshavare till delaktighet i förskolans verksamhet (Campner & Persson, 2000). Undersökningen utgår från Camper och Persson (2000) grundsyn som innebär att barn har kompetenta vårdnadshavare och att personal och vårdnadshavare tillsammans på förskolan kan ge barn de bästa förutsättningarna. Campner och Persson (2000) vision om att lita på att vårdnadshavaren vill sitt barns bästa och gör så gott de kan utgör stor grund i undersökningen.

Begreppet vårdnadshavare i denna undersökning innebär föräldrakontakt som inkluderar det informella mötet, alltså den dagliga kontakten mellan hem och förskolan som exempelvis bemötandet vid hämtning och lämning. Begreppet vårdnadshavare innefattar också det formella mötet som kan omfatta både muntlig och skriftlig kontakt i form av föräldramöten, utvecklingssamtal till information via mail, månadsbrev, enkäter och så vidare.

Begreppet personal i denna undersökning tar stöd utifrån Campner och Persson (2000) som belyser vikten att personal aktivt hänger med i samhällsdebatter och förändring för att skapa större förståelse för vad det innebär att vara vårdnadshavare i dagens samhälle.

Begrepp som mångkultur, mångfald och nationalitet i denna undersökning tar stöd utifrån förskolans läroplan (Lpfö98/2010). I den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) står det att alla individer oavsett kön, etnicitet, bakgrund, religion eller annan trosuppfattning ska accepteras och bemötas utifrån likavärde. Liksom Campner och Persson (2000) syn av mångkultur som utgör respekt för vårdnadshavare oavsett tillhörighet och som ska bygga på ansvar och tillitsfulla relationer för god samverkan mellan hem och förskola. I denna undersökning utgör mångkultur att förskolan omfattar en kulturell mötesplats som

kan förbereda och skapa förståelse för att vi lever i ett mångkulturellt samhälle i större utsträckning än tidigare.

Begreppet hem i denna undersökning omfattar delvis Campner och Persson (2000) definition om att förskolan ska fungera som ett komplement till hemmet. Författarna beskriver vikten av att personal i förskolan känner till den miljö, barns hem, som de vistas i för att få en helhetsbild av barns tillvaro. I den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) står det att förskolan ska samverka och sträva efter att tillgodose varje familjs individuella behov och förutsättningar i verksamheten. Begreppet hem beskriver arbetet mellan hem och förskola utifrån vårdnadshavares syn om hur samverkansarbete kan se ut i förskolans verksamhet.

Begreppet förskola i denna undersökning tar stöd utifrån Campner och Persson (2000) beskrivning och som omfattar en verksamhet som utgör ett komplement till hemmet.

1.4.2 Begreppsdefinition

Begreppet samverkan utgår ifrån Campner och Persson (2000) definition av samverkan och innebär att samverkan är grunden för förskolans verksamhet som ska utgöra "ett" med vårdnadshavaren.

Begreppet vårdnadshavare i undersökningen definieras som en vuxen med ansvar för barnet.

Begreppet personal omfattar i undersökningen de personer som arbetar i förskolans verksamhet oavsett kön, ålder, utbildning, kultur, erfarenhet eller bakgrund.

Mångkultur, mångfald och nationalitet omfattar det svenska samhällets internationalisering, liksom förväntningar på människors förmåga att förstå de normer och värden som ligger i en kulturell mångfald. Vår definition av mångkultur är mötet med en okänd kultur än den vi är vana med.

Begreppet hem utgör i undersökningen barns hemvistelse tillsammans med vårdnadshavare.

Begreppet personal omfattar hur personal beskriver sitt arbete med samverkan mellan hem och förskola.

2. Bakgrund

2.1 Bakgrund till vårt valda ämne

Lunneblad (2006) beskriver Sverige som ett mångkulturellt land, att Sverige idag består av många olika kulturer och att medborgarna lever i ett mångkulturellt samhälle. Ivarson Jansson (2001) skriver att förskolan har varit under ständig förändring under flera år och att förskolans verksamhet idag har en Läroplan, (Lpfö98/2010). I den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) står det att förskolan ska arbeta med att stärka barns kulturella identiteter och samverka med vårdnadshavare för att lyfta barns kultur och identitet. Det framkommer också strävansmål gällande vårdnadshavares inflytande och delaktighet i verksamheten. Under förskolans uppkomst och

förändring har bland annat centrala lagar och beslut fastslagits som nedan förklaras. Ivarson Jansson (2001) skriver att förskolan år 1975 fick sin första lag som kallades förskolelagen. Innan lagen tillträdde hade barntillsynen styrts av barnavårdslagen. *Förskolelagen innebar att kommunerna blev skyldiga att erbjuda alla barn 525 timmar förskoleverksamhet det år barnet fyllde sex år* (Ivarsson Jansson, 2001 s.18). År 1982 integrerades mål i socialtjänstlagen och den 1 december 1985 tog riksdagen ett beslut som kom att heta *Förskola för alla*. Detta beslut innebar att alla barn från ett till ett- och ett halvt års ålder hade rätt till deltagande i kommunala barnomsorgsverksamheten. Ivarson och Jansson skriver att kommunerna skulle stå för utformande, byggande, inriktning och kvalitet. Tillsammans med riksdagen skulle kommunerna framställa ett pedagogiskt program som skulle bilda ramen för förskolans verksamhet. Detta program skriver författarna fram som det pedagogiska programmet som framställdes av en expertgrupp och som senare kom att benämnas vid allmänna råd för socialstyrelsen. Strävansmål och viljeinriktning skulle baseras på grundvärderingar och innehåll för förskolans verksamhet som så väl på kommunal ledningsnivå samt på enskild förskola. Efter att det pedagogiska programmet formades fick kommunerna bearbeta och tolka fram egna mål och riktlinjer som skulle ta uttryck i en kommunal arbetsplan. Arbetet skulle fördelas mellan förskollärare, barnskötare och dagbarnvårdare i samarbete med vårdnadshavare och barn (Ivarsson & Jansson, 2001). Bouakaz (2007) skriver att förskolan har utvecklats under 1990-talet och att det i den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) finns riktlinjer om hem och samverkan där det står att förskolan och personal ska samverka med hem och vårdnadshavare för att skapa bästa förutsättningar för barn i dess utveckling och lärande. Ivarson Jansson (2001) skriver att förskolan till en början var till för att komplettera och ge stöd till mödrar men som idag är till för alla där samarbetet mellan hem och förskola i kommunikation är viktig. I den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) står det att alla människor oavsett etnicitet och bakgrund ska behandlas likvärdigt i förskolans verksamhet och att samarbetet oavsett religion, bakgrund och etnicitet ska fungera. Från ovanstående resonemang, enligt Ivarson Jansson (2001) och utifrån hur den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) riktlinjer skrivs fram, skulle det kunna innebära att förskolan ständigt är i behov av utveckling för att skapa goda relationer som skulle kunna leda till en mer aktiv samverkan mellan hem och förskola.

2.2 Vad säger Läroplanen (Lpfö98/2010).

2.2.1 Samverkan

I den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) finns strävansmål om att bjuda in vårdnadshavare till delaktighet och inflytande i förskolans verksamhet. Liksom att förskolan bör vara tydlig i fråga om mål och innehåll för att skapa förutsättning för barns och vårdnadshavares möjligheter att påverka verksamheten samtidigt som förskolan gärna vill ta del av vårdnadshavares kunskap om barnet då de är de personer som känner sina barn bäst. I den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) framgår det att alla vårdnadshavare oavsett förutsättningar ska kunna känna trygghet när de lämnar sitt barn på förskolan. Det finns strävansmål om att förskolan ska samarbeta med hemmet när det gäller fostran och olika förhållningssätt samt att hem och förskolan ska samarbeta för att vårdnadshavare ska kunna ges möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamhet. I den reviderade läroplanen, Läroplanen för

förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) står det att personal på förskolan ska bjuda in till samtal, utvecklingssamtal och olika formella och informella möten för att utveckla en förskolemiljö i samspel med vårdnadshavare och barn. I den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan, Lpfö, 98 reviderad 2010 (Utbildningsdepartementet) framgår samarbetet mellan hem och förskola och nedan förtydligas dessa strävansmål.

- Förskolans läroplan (Lpfö98/2010) belyser att i samarbete med vårdnadshavare skapa förutsättningar för att varje barn ska få möjlighet att utvecklas efter sin egen förmåga, villkor och individuella utvecklingsnivå.
- Förskolans läroplan (Lpfö98/2010) framhåller att oavsett kulturell bakgrund, klass, kön, etnicitet eller tillhörighet har alla rätt till likvärdig samverkan och bemötande i ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmet. Vårdnadshavare ska ges möjlighet att inom ramen kunna påverka de nationella målen som verksamheten erhåller. Att förskolans styrdokument tydliggör i fråga om syfte, mål och innehåll är därför en förutsättning för barns och vårdnadshavares möjligheter till god samverkan och inflytande.

Arbetet med förskolans strävansmål enligt den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) innebär att dagens riktlinjer lyfter fram vårdnadshavare som en av de mest betydelsefulla samverkanspartnerna i förskolans verksamhet och att det är vårdnadshavarna som har mest kompetens om sitt eget barn oavsett värderingar, olika levnadssätt eller materiella villkor. Varje barn och vårdnadshavare ska ha rätt till en god introduktion i förskolans verksamhet. Det är personals ansvar att se till att både barn och vårdnadshavare känner sig trygga, respekterade och välkomna precis som de individer de är för god samverkan.

2.3 Tidigare forskning

2.3.1 Mångkultur

I den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) står det att varje människa har rätt att accepteras oavsett kön, etnicitet, bakgrund, religion och framhäver att *den växande rörligheten över nationsgränserna skapar en kulturell mångfald i förskolan* (Utbildningsdepartementet, 2010, s.4). Vidare framgår det att varje barn på förskolan ska få utveckla sina egna förmågor och sitt eget kulturskapande genom språk och historia samt att barn ska få kännedom om sin egen kultur och andra kulturer. Barn med svenska som andra språk ska få utveckla sin kulturella identitet och att få utveckla sin förmåga att kunna kommunicera så väl på modersmålet som på svenska. I den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) står det att barn ska ges möjlighet till att utveckla sitt eget kulturskapande som till exempel att överföra traditioner, historia, språk och kunskaper. Barn ska uppmuntras och ges förutsättningar till att skapa medvetenhet om det egna kulturarvet och ha delaktighet i andras kultur på förskolan för att leva sig in i andra personers värderingar.

2.3.2 Samverkan

Ivarsson Jansson (2001) skriver att utveckling har skett under de senaste årtiondena då vårdnadshavare har inkluderats mer i arbetet med delaktighet och inflytande inom samverkansarbetet. Sandberg och Vuorinen (2007) förklarar att vårdnadshavares inflytande inte alls fanns tidigare. Campner och Persson (2000) beskriver deras

erfarenheter av den traditionella inskolningen som näst intill inte lämnade något utrymme för barn och vårdnadshavares inflytande. Författarna förtydligar genom att förklara det standardiserade schemat som förr följdes till punkt och prickar, alltså ett färdiggjort upplägg med tider om hur inskolningen skulle gå tillväga och som inte var anpassat till den inskolade familjens individuella behov. Detta poängterar författarna tar ifrån barn och vårdnadshavare det aktiva deltagandet och förutsättningarna att kunna påverka sin situation i förskolans verksamhet. Det faktum att vi alla lär oss och tar till oss information på olika sätt liksom att vi är olika individer var inget som kom på tal förr i tidigare förskoleverksamhet (Campner & Persson, 2000). Skolverket (1998) skriver att förskolan idag har fått en större betydelse som kompletterande faktor under barns uppväxt då förskolan bedriver en verksamhet för barn i åldrarna ett till fem år. I den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) finns riktlinjer om att hem och förskolan ska samarbeta och att vårdnadshavare ska få möjlighet till delaktighet och inflytande i deras barns verksamhet. Jensen och Jensen (2008) beskriver dagens samverkansarbete genom att hem och förskolan ska samarbeta med varandra för alla parter bästa, barn, familj och personal.

2.4 Litteratur

2.4.1 Mångkultur

Lunneblad (2006) definierar begreppet mångfald som medborgare med olika etniska bakgrunder, religioner eller med annan trosuppfattning. Författaren beskriver hur Sverige under de senare åren har blivit ett land där mångkultur blivit allt mer central. Lunneblad poängterar att den ökade arbetsinvandringen på 1950-talet till 1960-talet har bidragit till att många flyktingar kom till Sverige och att mångfalden i och med det ökade i Sverige. Bouakaz (2007) skriver också att Sverige idag är ett land som består av många olika kulturer och etniciteter. Bouakaz skriver att det pågick krig i världen under 1990-talet och Sverige idag är ett mångkulturellt land för att folk flydde till de stora städerna i Sverige som bland annat Göteborg och Stockholm. I den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) står det att förskolan idag ska arbeta med att belysa olika kulturer i förskolan. Jensen och Jensen (2008) uppmärksammar förskolans professionella bemötande som en viktig aspekt för förskolans fortsatta arbete med samverkan mellan hem och förskola. Författarna belyser personals medvetenhet om egna normer och värderingar och att det inte alltid behöver vara det enda rätta utan att också kunna visa förståelse, ödmjukhet och respekt för andras kulturella aspekter och levnadssätt. Det är viktigt för likvärdighet och respekt att bemöta utifrån individ och inte klass vilket Jensen och Jensen förklarar kan skapa goda förutsättningar för en jämbördig samverkan och för ett gott samarbete i förskolan.

2.4.2 Samhällsförändring

Sandberg och Vuorinen (2007) skriver att fokus på samverkan mellan hem och förskola har ökat och att det finns aspekter som är viktiga att uppmärksamma som bland annat förändrade familjekonsultationer. Enligt författarna skulle det kunna innebära att samhällets behov har förändrats och som blivit mer tillgänglig, liksom ett samhälle som har ”öppet dygnet runt”. Sandberg och Vuorinen skriver också att nya krav ställs på tillgängligheten i familjen och att det speglas på förskolans roll som en del av barns uppväxt. Campner och Persson (2000) beskriver att det idag är vanligt att båda vårdnadshavarna arbetar men att det också finns ensamstående vårdnadshavare och som gör förskolan till en naturlig samarbetspartner för familjen.

Sandberg och Vuorinen (2007) skriver att förändrade familjeförhållanden har skapat förutsättningar för samverkan i förskolans verksamhet och att en faktor som kan påverka samverkan är den höga utbildningsnivån bland vårdnadshavare. Detta, enligt författarna, skulle kunna omfatta välutbildade vårdnadshavare som idag tenderar att ställa nya och högre krav på personal och på förskolans verksamhet. I lärarnas nyheter (2010) står det att samhället har förändrats och att nya familjekonstellationer skapar möjligheter till möten med andra kulturer. Campner och Persson (2000) skriver att dagens vårdnadshavare uppfattar stress som en bidragande faktor till att samarbetet mellan hem och förskola tenderar att bli lidande. Författarna beskriver vårdnadshavares inställning till att känna sig otillräcklig när det gäller samverkan i förskolan. Campner och Persson belyser vikten av att som personal fundera på hur förskolans roll och uppdrag förhåller sig från förr till idag med den samhällsutveckling som skett både i hem och förskola.

2.4.3 Personals roll i samverkan

Forsman och Rusk (2009) skriver att ett gott samarbete mellan hem och förskola är betydelsefullt för att skapa förutsättningar för god inläringsmiljö för barn i förskolan. Barn, enligt författarna, är de personer som ska prägla förskolans värdegrundsarbete i verksamheten. Författarna poängterar dock att detta inte vore möjligt om det inte vore för en god samverkan mellan hem och förskola och som i sammanhanget belyser vikten av att vårdnadshavare är förskolans främste samarbetspartner. Jensen och Jensen (2008) skriver att syftet med föräldrasamarbetet är att höja barns kvalitativa utbyte av att vistas i förskolan. Författarna skriver, liksom Bouakaz (2007) att vårdnadshavare och personal samarbetar om allt som rör barnet. I Skolverket (1998) står det att vårdnadshavare har det yttersta ansvaret för sitt barn och att vårdnadshavare tillsammans med personal i förskolan delar rollen som vägledare in i vuxenlivet. Utifrån Skolverkets (1998) beskrivande om samverkan skriver också Jonsdottir och Nyberg (2013) att en god föräldrasamverkan bland annat handlar om att skapa trygga och tillitsfulla relationer. Detta skulle, enligt författarna och skolverket (1998), kunna innebära att personal tillsammans med vårdnadshavare kan vara delaktiga i barns utveckling, få barn att tycka förskolan är rolig och att se sitt eget lärande och betydelse i verksamheten. Markström (2007) liksom Jonsdottir och Nyberg (2013) skriver att en god föräldrasamverkan kan skapa förutsättningar för vårdnadshavares insyn, inflytande och möjlighet att påverka i förskolans verksamhet. Campner och Persson (2000) förklarar att personal i förskolan bör bemöta alla vårdnadshavare genom att vara tydliga i sitt arbetssätt samt kunna ge konkreta förklaringar för vad förskolan strävar efter att uppnå. Författarna menar att det blir viktigt att vara konkret genom att kunna tillämpa strävansmål i praktiken för att uppnå förståelse för vårdnadshavare. Enligt författarna blir de didaktiska frågorna om vad, varför och hur verksamheten arbetar betydelsefulla och viktiga för att kunna bjuda in vårdnadshavare till delaktighet och inflytande. Månsson (2013) belyser bland annat några centrala faktorer för god samverkan i form av ömsesidighet, respekt och öppenhet mellan vårdnadshavare och förskola. Campner och Persson (2000) liksom, Månsson (2013) skriver fram dessa faktorer som självklara för att på så sätt ta tillvara på den, eventuellt, aktiva vårdnadshavarens intresse och engagemang för verksamheten. Campner och Persson (2000) belyser vikten av att förhandla med försiktighet när det gäller samarbete och bemötande med vårdnadshavare. Detta skulle, enligt författarna, kunna innebära att en grundläggande regel för god samverkan först och främst startar med att skapa god relation mellan vårdnadshavare och personal genom ömsesidighet och respekt innan båda parter kan

ställa krav och förväntningar på varandra. Jensen och Jensen (2008) benämner vårdnadshavare och personal i förskolan som fostrare då barn vistas i både hemmet och på förskolan. Jensen och Jensen menar att vårdnadshavare ska få, om de vill ha, inflytande över deras barns vardag på förskolan. Forsman och Rusk (2009) beskriver en helhetssyn som innebär fortgående dialog får ökad insikt för hur barn tänker och beskriver vistelsen i förskolans verksamhet. Liksom för att få en överblick över vilka behov som finns och för att tillsammans kunna stödja och vägleda barns utveckling och lärande. Enligt författarna skulle det kunna omfatta den dagliga dialogen där barn själva får berätta, göra sig hörda till exempel hur barn upplevt dagen på förskolan, vad barn tycker och tänker i olika sammanhang oavsett om detta förmedlas verbalt eller genom kroppsspråk. Författarna belyser vikten av att inte värdera sättet att förmedla utan att istället se processen att faktiskt kunna förmedla oavsett kommunikationens tillvägagångssätt. Det skulle också, enligt Forsman och Rusk, kunna handla om att tillsammans med barn diskutera innehållet på olika språk för att komma vidare i sin språkutveckling och för att få möjlighet att utveckla eventuella språk och förhållningssätt att kommunicera. Vuorinen, Sandberg, Sheridan & Williams (2014) skriver bland annat om kommunikativ kompetens vilket, enligt författarna, skulle kunna innebära personals förmåga och sociala kompetens för att upprätthålla goda relationer mellan hem och förskola. En god föräldrakontakt, enligt författarna, kan skapa god samverkan mellan hem och förskola. Vuorinen m.fl. liksom Skolverket (1998) beskriver begreppet samverkan som all kontakt mellan hem och förskolan. Sandberg och Vuorinen (2007) skriver också att introduktion i början av inskolningen är till för att lära känna varandra och skapa en trygghet. Jensen och Jensen (2008) skriver att personal på förskolan tydligt måste visa ett professionellt förhållningssätt emot vårdnadshavare i förskolan. Författarna skriver vidare att alla individer har olika bakgrund och olika trosuppfattning. Alla olikheter, skriver författarna, ska göra det möjligt att se likheter och olikheter och möta alla vårdnadshavare och barn likgiltigt. Markström (2007) skriver att förskolan skulle kunna vinna på att ta tillvara på barns och vårdnadshavares olikheter för att stärka samverkansarbetet mellan hem och förskola. Liksom ett förhållningssätt som strävar efter att lära av varandra och att bemöta utifrån den individuella familjens behov och se detta som en tillgång snarare än som motgång för verksamheten som kan skapa en grund till god samverkan. Både Skolverket (1998) och Jensen och Jensen (2008) beskriver bemötandet hos personal som viktig för att kunna förmedla och tolka viktig information kring vårdnadshavares barn. Författarna skriver att ett gott samarbete med vårdnadshavare kan skapas om de tas på allvar och får bli förstådda och bekräftade. Bouakaz (2007) skriver att kommunikation i samverkansarbetet mellan hem och förskola ska vara tydlig från båda parter. I Skolverket (1998) står det att utbytet av information är viktig för ett gott samarbete mellan hem och förskola. Jensen och Jensen (2008) skriver att personal i samverkansarbetet bör vara öppen emot alla på förskolan. Författarna skriver att personal ska respektera alla oavsett vart individen kommer ifrån. I den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) finns mål och riktlinjer för samverkan i förskolans verksamhet och att vårdnadshavare ska få inflytande och en delaktighet i deras barns verksamhet.

2.4.4 Vårdnadshavares roll i samverkan

Till en ny tid, förklarar Campner och Persson (2000) hör att vårdnadshavare idag har större inflytande och gehör i förskolans verksamhet. Författarna förklarar att dagens vårdnadshavare har valfrihet att välja vilken förskoleverksamhet med pedagogisk inriktning som passar dem bäst. Idag finns både kommunala och privata förskolor. I

och med att vårdnadshavare idag kan välja verksamhet kan detta också främja vårdnadshavares aktiva deltagande. Författarna skriver att många vårdnadshavare är mer insatta i verksamheten och får mer att säga till om, något som författarna tolkar som intressestyrt. Campner och Persson förklarar vårdnadshavares inflytande som ett steg i rätt riktning både ur ett samhällsperspektiv och för förskoleverksamhetens fortsatta utveckling. Enligt författarna skulle det kunna innebära att vårdnadshavare i större utsträckning än tidigare kan vara med och påverka förskolans utveckling vilket författarna ser som positivt och det faktum att vårdnadshavare faktiskt vill påverka och känner sig betydelsefulla i förskolans arbete. I Skolverket (1998) står det att vårdnadshavare har ansvar för sitt barns uppväxt och fostran. De står också att alla vårdnadshavare som har barn på förskolan ska ha rätt till information gällande sitt barn. Ivarson Jansson (2001) skriver att förskolans verksamhet ska utgå från det enskilda barnet vilket, enligt författarna, skulle kunna innebära att personal i förskolan måste behärska kommunikativ kompetens för att få ta del av viktig information om barnet och för att aktivt kunna arbeta för en god samverkan. Sandberg och Vuorinen (2007) skriver att vårdnadshavares roll på förskolan från början var informatörer och att vårdnadshavare under samtal i början av inskolningen fick berätta om sitt barn samt delge relevant information gällande barnet. I Skolverket (1998) står det att vårdnadshavare med barn i förskolan förväntar att sitt barn ska få en god omsorg och utveckla kunskaper och förmågor. Det står också att information behövs för att vårdnadshavare ska få en inblick i verksamheten och ges möjlighet att skapa en förståelse om vad det innebär att ha sitt barn i förskolans verksamhet. I Skolverket (1998) står det att personal ska följa upp barns vistelse efter inskolningen genom att kontinuerliga föra fortlöpande dialog samt i samverkansarbetet mellan hem och förskola. Sandberg och Vuorinen (2007) skriver också att vårdnadshavare är informationsbärare om sitt eget barn och därför behöver ge information till personal om hur barnet är utanför förskolans verksamhet. Jensen och Jensen (2008) skriver att en stor del av samverkansarbetet går ut på att byta information i det som de kallar barns två världar, hem och förskolan.

2.4.5 Samverkansformer i förskolans verksamhet

Sandberg och Vuorinen (2007) nämner två kategorier av samverkans former som är formella och informella. De formella samverkansformerna är bland annat föräldrasamtal, föräldramöten, föräldråråd och föräldrautbildning. Informella samverkansformer är bland annat kontakt med vårdnadshavare vid lämning och hämtning, olika sorters fest på förskolan och drop-in där vårdnadshavare får komma in i verksamheten och ta del av vad barn skapat. De informella samverkansformerna kan också, enligt författarna, omfatta pysselkvällar, månadsbrev och informationslappar. Författarna skriver att alla som inkluderas i förskolans verksamhet ska få samma information genom skriftlig information. Sandberg och Vuorinen belyser kontakten i tamburen som uppskattad hos vårdnadshavare och personal. Författarna skriver fram att det i den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) står att vårdnadshavare ska få ta del av verksamheten samt få vara med att utvärdera. Jensen och Jensen (2008) belyser utvecklingssamtalen som en samverkansform som vårdnadshavare värderar högt samt att vårdnadshavare får prata om det enskilda barnet och utbyta information med personal i lugn och ro. Tallberg Broman och Holmberg (2007) lyfter nedan fram några samverkansformer.

Föräldrars inflytande och delaktighet i förskolans och skolans verksamhet är både ett uttryck för demokratiska rättigheter och en ambition att stödja barnens lärande och utveckling. Genom olika former, som föräldramöten, utvecklingssamtal och individuella utvecklingsplaner, skall föräldrarna

ges möjlighet att påverka barnets/elevens villkor och utvecklingsmöjligheter i skolan. (Tallberg Broman Och Holmberg, 2007, s.16).

Utifrån citatet ovan blir Forsman och Rusk (2009) syn av tolk och andra språkhjälpmiddel i förskolans verksamhet intressant. Författarna poängterar vikten av att kunna erbjuda vårdnadshavare möjlighet att framföra sina önskemål och förväntningar om sitt barns utveckling och lärande i samband vid exempelvis inskolningen. Det blir även viktigt att vårdnadshavare kan känna sig trygga med att lämna sitt barn i förskolan. Tolk, enligt författarna, blir betydelsefullt för att personal ska få kännedom om vårdnadshavares känslor och eventuella oro och rädsla att lämna sitt barn i förskolan. Det är viktigt att personal i förskolan får ta del av vårdnadshavarens tankar och funderingar som lätt kan misstas vid främmande språkförbindelse. Forsman och Rusk förklarar vidare att det blir förskolans ansvar att se till att följa upp de eventuella frågor som alla vårdnadshavare oavsett kultur har med sig, för att behålla och stärka relationsskapande samt visa på ett respektfullt sätt att det lönar sig att samverka och regelbundet föra dialog med förskolan. Jensen och Jensen (2008) skriver att det dagliga samarbetet i förskolan är en stor del av samverkan mellan hem och förskola då vårdnadshavare och personal möter varandra dagligen. Forsman och Rusk (2009) beskriver det informella mötet med den eventuellt mångkulturella vårdnadshavaren och förklarar att det inte alltid är lätt att tyda skrift på ett främmande språk. Många gånger önskar den mångkulturella vårdnadshavare information på sitt modersmål alternativt muntlig kommunikation. Författarna ger praktiska exempel på hur en informell samverkansform skulle kunna gå till. Ett exempel av lapps-system, informationsbrev, skulle enligt författarna kunna skrivas ut med olika färgkoder som översättningshjälp. Alltså exempelvis skulle röd färg kunna ge uttryck för att informationen på pappret är något viktigt eller brådskande och som vårdnadshavare bör ta del av snarast. Gul färgkod gäller exempelvis påfyllning av blöjor, extra kläder och dylikt samt grön färgkod som skulle kunna omfatta en allmän dagsrapport som egentligen inte har något större relevans för vårdnadshavare om det inte påverkar barns välmående, omsorg och utveckling i förskolans verksamhet. Ett annat praktiskt exempel som författarna Forsman och Rusk (2009) ger uttryck för är att alltid informera på båda språken vid eventuella utskick av månadsbrev eller liknande. Det skulle kunna innebära att det på ena sidan står på svenska och på den andra sidan på modersmålet anpassat till den individuella vårdnadshavarens behov. Forsman och Rusk (2009) beskriver hur olika miljöer erbjuder tips och idéer av till exempel skolsystem, lokala kontexter, kulturella grupper och individer. Beskrivandet skulle, enligt författarna, kunna tolkas som ett kritiskt förhållningssätt som vidare belyser hur olika tips och idéer från förskola till förskola kan skilja sig åt. Författarna skulle kunna mena att något som fungerar på en förskola kan fungera mindre bra på en annan trots att kulturella konstellationer kan vara den gemensamma nämnaren får de båda verksamheterna. Campner och Persson (2000) ger också ett praktiskt exempel på, enligt författarna, en uppskattad samverkansform av vårdnadshavare som omfattar pedagogisk dokumentation. Författarna förklarar liksom, Lindgren och Sparrman (2003) betydelsen av pedagogisk dokumentation som en samverkansform för bland annat stressade vårdnadshavare. Lindgren och Sparrman beskriver att om dokumentation är synlig i verksamheten behöver vårdnadshavare inte leta runt för att ta del av personals information och barns verk. Campner och Persson (2000) samt Lindgren och Sparrman (2003) skriver att den pedagogiska dokumentationen som finns tillgänglig i tamburen för att utgöra ett komplement till den dagliga kontakten och dialogen. Campner och Persson (2000) menar att vårdnadshavare kan ta del av sitt barns

vistelse i förskolan utan att daglig dialog förs mellan personal och vårdnadshavare. Författarna förtydligar att förskolans verksamhet använder andra samverkansformer men att den pedagogiska dokumentationen är bra för att nå ut och kunna tillgodose den individuella vårdnadshavarens behov. Dokumentationen kan också, enligt författarna, nå ut till fler och alla oavsett språkförbindelse kan ta del av verksamhetens innehåll. Forsman och Rusk (2009) skriver att personal i förskolan med fördel bör vara öppna och lyhörda för att kunna komma vårdnadshavare till mötes för eventuella frågor och funderingar. Författarna skriver att det är viktigt att se samverkan utifrån vårdnadshavarens perspektiv liksom Vuorinen m.fl. (2014) skriver om social kompetens för att vänligt och ödmjukt men bestämt framföra förskolans regler, krav och rutiner i tydlig kommunikation med vårdnadshavare oavsett kulturell bakgrund som till exempel genom att: ”så här gör vi på vår förskola eftersom...”. I lärarnas nyheter (2010) står det att ett professionellt förhållningssätt bör utgå ifrån vad som står i läroplanen, (Lpfö98/2010) och våga vara tydlig och rak i sin yrkesroll.

2.4.6 Interkulturellt arbetssätt i samverkansarbete

Svaleryd och Hjertson (2012) skriver att begreppet mångfald med riktning mot förskolans verksamhet ofta syftar till att människor har olika kön, ålder, etnicitet, tillhörighet och kultur. Detta skulle, enligt författarna, kunna innebära att likabehandling blir ett viktigt förhållningssätt i det interkulturella arbetet. Svaleryd och Hjertson skriver att likabehandlingen skulle kunna ge mångfald där alla behandlas lika oavsett individ. Både Tallberg Broman och Holmberg (2007) liksom Forsman och Rusk (2009) framhåller att ett interkulturellt arbetssätt måste utgå från att personal lyssnar på mångfaldens personer för att få ta del av deras erfarenheter och upplevelser. Tallberg Broman och Holmberg skriver att oavsett bakgrund har alla ett likavärde och ska behandlas med samma respekt. Enligt Forsman och Rusk (2009) är alla former av samverkan betydelsefulla exempelvis föräldramöten, utvecklingssamtal, daglig dialog och drop-in. Författarna förtydligar att det inte nödvändigtvis behöver handla om barns vistelse och trivsel på förskolan utan också för att få möjlighet att lära känna vårdnadshavare som personal, förhoppningsvis, ska samarbeta med under ett antal år framåt. Forsman och Rusk skriver att arbetet med samverkan i mångkulturella verksamheter kräver förståelse, tålmod och ödmjukhet av personalen för att kunna ge vårdnadshavare med annat modersmål tillräckligt med tid för att prata och förstå diskussioner och sammanhang i de olika samverkansformerna. Forsman och Rusk ger exempel på hur samverkan kan gå till i mångkulturella verksamheter. Författarna förklarar att det ibland kan vara nödvändigt att erbjuda två varianter av möten, de mer formella träffarna som omfattar utrymme för vårdnadshavare frågor och funderingar samt det informella mötet som skulle kunna bidra till en gemensam känsla. Det sistnämnda skulle, enligt författarna, kunna öppna upp nätverk som många nyanlända familjer kan sakna och som kan skapa större möjlighet att socialiseras in i samhället och därmed lära sig svenskaspråket både snabbare och bättre. Forsman och Rusk (2009) ger förslag på hur personal tillsammans med barn kan skapa enkla hjälpmedel till förskolans verksamhet exempel förtydligande bilder. Det kan omfatta sångkort till samlingen där barn får vara med och skriva förklarande ord till bilderna på deras eget språk. Det skulle också kunna innebära kort till tamburen med exempelvis bilder på vantar, mössa, skor och så vidare där orden står på deras modersmål. Författarna fortsätter förslagsvis beskriva hur dokumentation kan skrivas tvåspråkigt och sättas upp i förskolans verksamhet för att inkludera den mångfald som verksamhet berör. I Skolverket (1998) står det att alla familjer är olika och har sin egen kultur och

tradition som de lever efter och måste accepteras. I den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) beskrivs förskolans styrdokument genom att alla oavsett bakgrund och tillhörighet ska ha samma rättigheter. Forsman och Rusk (2009) ger åter förslag på hur ett samverkansarbete kan inkludera flera olika föräldragrupper med strävan efter att alla på ett likvärdigt sätt ska få ta del av förskolas information och arbete. Författarna skriver att förskolan kan anordna extratillfällen med tolk för olika föräldragrupper för att på så sätt möjliggöra chanserna och utrymmet för specifika frågor i lugn och ro. Detta skulle, enligt författarna, kunna innebära att vårdnadshavare som med begränsat språk kan delta på mer jämbördiga villkor än om de enbart deltar i gemensamma träffar med alla förskolans vårdnadshavare på enbart till exempel svenskspråket. Vid dessa träffar finns möjlighet att, förutom att få information, också själva diskutera eventuell oro, frågor och funderingar som vårdnadshavarna har. Denna samverkansform kan öppna upp nätverk bland andra vårdnadshavare med invandrabakgrund som bott i landet en längre tid och som i sin tur kan delge sina erfarenheter till andra i samma situation (Forsman & Rusk, 2009).

3. Metod

3.1 Forskningsstrategi

Detta är en kvalitativ undersökning med en metod som fokuserar på att tolka och förstå sammanhang av resultatet. Syftet med denna undersökning är att undersöka hur personal i förskolan arbetar och hur vårdnadshavare beskriver samverkan mellan hem och förskola i mångkulturella verksamheter. I undersökningen används ostrukturerade intervjuer vilket innebär att samma frågor ställs till alla deltagare. Genom att använda en kvalitativ forskningsmetod ökar chansen till mer detaljerad information från deltagarna (Stukat, 2011). Den kvalitativa forskningsmetoden bidrar till att resultatet inte är generaliserbart utifrån fler personal och vårdnadshavare än som omfattar urvalet. Undersökningen utgår ifrån en induktiv metodansats vilket innebär att vi utifrån flera enskilda intervjuer dragit generella slutsatser (Fejes & Thornberg, 2009).

3.2 Datainsamlingsmetod

Intervju som datainsamlingsmetod har visat vara en bra och effektiv metod för att vår undersökning, som Stukat, skriver, utgår från deltagarnas verklighet och med deltagarnas egna ord helt utan ändring. Detta är en kvalitativ undersökning med en metod som fokuserar på att förstå och tolka deltagarnas uttalanden utifrån intervjuer. Eftersom att undersökningen är en kvalitativ undersökning används inte, som Stukat (2011) skriver, förklaringar, generaliseringar eller andra förutsägingar. Undersökningen utgår från en induktiv ansats eftersom undersökningen utgår från empirin. Intervju som metod behöver inte alltid vara enkelt. Denscombe (2000) skriver att de som intervjuar ska försöka uppträda så neutralt som möjligt för att inte påverka deltagaren. Författaren skriver att den som intervjuar bör undvika att värdera samt ta ställning i svaren som framkommer under intervjun.

Undersökningen har utgått ifrån Svenska skrivregler (2008) från språkrådets rekommendationer för hur korrekt skrivande av text, stycken och avstavningar ska utformas. Vi har, enligt Stukat, strategiskt valt att vara närvarande vid samtliga intervjutillfällen för att kunna bekräfta och få ut mer av varje intervju.

Datainsamlingsmetoden kan ses som personlig för att vi som intervjuat fått, som Denscombe (2009) skriver, ta del av känslor, erfarenheter och uppfattningar från det

insamlade materialet. Intervjufrågorna till undersökningen har utformats utifrån undersökningens syfte och forskningsfrågor och på förhand förberetts utifrån undersökningens intresseområde. Intervjufrågorna har öppna svarsmöjligheter som kan ge deltagarna större möjlighet att uttrycka sin åsikt om samma frågor. För att dokumentera intervjuerna har ljudinspelning, block och penna använts och tack vare det har en mängd information varit möjligt att samla in. Denscombe (2009) skriver att en nackdel med intervjuer kan vara att ljudinspelning kan leda till bortfall och avskräcka deltagare. Vi har medvetet valt att informera deltagarna redan i missivbrevet om att intervjuerna kommer att spelas in för att visa respekt emot deltagaren.

3.3 Genomförande

I den här undersökningen har fokus varit hur sju stycken personal, verksamma inom förskolan, beskriver sitt arbete med samverkan samt hur sju stycken vårdnadshavare beskriver samverkan mellan hem och förskola. Undersökningen har utgått från tre mångkulturella förskoleverksamheter. Ett missivbrev sammanställdes med information om oss studenter och med kontaktuppgifter (se bilaga 1) vid eventuella frågor. I missivbrevet framkom information om det valda ämnet som intervjun omfattade samt vad undersökningens syfte var och vad vi ville uppnå med intervjuerna vi eftersökte. I samband med missivbrevet sammanställdes ett intyg där personal och vårdnadshavare som ville delta fick skriva på om samtycke till intervjuer fanns (se bilaga 2). Syftet med intyget var att säkerställa att insamlat material fick användas i undersökningen. Varje verksam förskolechef tillfrågades om medgivande fanns för att få utföra intervjuer i verksamheten. Missivbrevet placerades strategiskt upp vid tamburen och på några specifika barns hyllor vars vårdnadshavare har annan kulturell bakgrund. Vi valde medvetet att placera ut missivbrevet på några barns hyllor för att vi med undersökningen också ville nå ut till vårdnadshavare med annan kulturell bakgrund. Medvetet valdes missivbrevets plats i tamburet och på hyllorna för att skapa större chans att vårdnadshavare uppmärksammande informationen. I två veckor fanns missivbrevet tillgängligt och under tiden formulerade vi relevanta intervjufrågor. Dagen efter slutdatumet besöktes förskolorna och intyg samlades in samt tid och plats bokades med personalen. Vårdnadshavare som lämnat kontaktuppgifter i samband med intyg kontaktades och tid och plats bokades. Kontakt skedde genom telefon och mail beroende på hur den enskilda vårdnadshavaren ville bli kontaktad. Ingen deltagare fick i förväg ta del av intervjufrågorna mer än den information som skrevs ut i missivbrevet. Detta var ett strategiskt val för att få spontana reaktioner och varierande svar utifrån deltagarnas egna intressen. Alla intervjuer som genomförts har startat och avslutats med en öppen fråga baserade utifrån undersökningens syfte och forskningsfrågor som deltagarna fått möjlighet att prata fritt kring. Där emellan har följdfrågor ställts för att bekräfta, tydliggöra och förstärka det deltagaren redan uppgett. Sammanlagt har fjorton intervjuer genomförts och varje intervju har tagit mellan tjugo till tjugofem minuter. Vid samtliga intervjutillfällen har vi båda två deltagit. Enligt Bryman (2011) är det bra att vara väl förtrogen med de intervjufrågor som ska ställas för att intervjuer både kan vara stressande och tidskrävande beroende på i vilken miljö intervjun genomförs. Intervjuerna har medvetet genomförts enskilt med varje deltagare för att kunna jämföra likheter och skillnader oberoende av varandra. Intervjuerna med personalen har genomförts i förskolans miljö både inomhus och utomhus för att de själva fick påverka tid och plats. Intervjuerna med vårdnadshavare har genomförts i varierande miljöer som till exempel i hemmet, på deras arbetsplats

och i förskolans verksamhet. Efter att samtliga intervjuer genomförts transkriberades materialet och ett resultat sammanställdes.

3.4 Urval

På grund av tidsbrist var bekvämlighetsurval det bästa alternativet för att personalen är bekanta och förskolorna är mångkulturella vilket överensstämmer med vad undersökningens syfte och forskningsfrågor efterfrågar. Urvalet består av sju stycken verksamma personer i förskolas verksamhet: fördelat vid tre stycken förskolor för att kunna få en praktiktäna insyn i samverkansarbetet utifrån ett mångkulturellt perspektiv i verksamheten. Urvalet består också av sju stycken vårdnadshavare vilket innebär att de har barn på de tre stycken förskolor vi har valt att genomföra vår undersökning på och som vi ansåg mest intressanta för att kunna besvara syftet vi ville uppnå med undersökningen.

3.5 Databearbetning

På grund av tidsbrist delade vi upp intervjuerna och effektiviserade det genom att transkribera sju intervjuer var. Efteråt skrevs intervjuerna ut och vi fick möjlighet att läsa och ta del av allt material. Materialet lästes grundligt igenom ett antal gånger av oss båda för att, som Stukat (2011) skriver, sätta sig in i alla detaljer som ska komma att bli relevanta för undersökningens resultat. När materialet lästes igenom markerades och antecknades detaljer som ansågs vara relevant för undersökningens resultat. Vi har analyserat resultatet genom att punkta upp listor med skillnader och likheter som Denscombe (2009) och som beskriver vikten av att dela upp intervjuerna, liksom att hitta ett mönster, som till exempel likheter och skillnader, för att lättare kunna jämföra intervjuernas innehåll och relevans för undersökningen.

3.6 Forskningsetik

3.6.1 Forskningsetiska aspekter

Vetenskapsrådet (2011) beskriver viktiga tillvägagångssätt när en undersökning ska genomföras. Tillvägagångssättet har utgått från Vetenskapsrådet (2011) och nedan beskrivs de forskningsetiska tillvägagångssätten i vår undersökning.

3.6.2 Informationskravet och Samtyckeskravet

Informationskravet har beaktats på så sätt att kontakt har tagits med de tre berörda förskolornas förskolechefer, personal och vårdnadshavare för att ta reda på om ett informerat samtycke fanns. Ett missivbrev sammanställdes och placerades i tamburen på förskolorna för att informera om kommande undersökning och om intresse för deltagande fanns. I missivbrevet framkom det vad resultatet av undersökningen kommer att användas till och vilka områden undersökningen omfattar. I missivbrevet fick deltagarna information om vilka rättigheter de som deltagare har i undersökningen. I missivbrevet förtydligades information och hänvisades också till de forskningsetiska reglerna om funderingar fanns för vad rättigheterna innebar. Deltagarna informerades om att vi var två studenter som deltog under varje intervjutillfälle och att det enbart var en intervju som skulle genomföras för att inga missförstånd skulle uppstå. Det förtydligades också att undersökningen var frivilligt utifrån samtyckeskravet. Deltagarna informerades att de när som helst kunde avbryta intervjun och att de själva fick bestämma över sin medverkan.

3.6.3 Konfidentialitetskravet och nyttjandekravet

Konfidentialitetskravet har beaktats genom att deltagarna försäkrats (se bilaga 1) om att inga namn på person, verksamheter eller ort kommer att kunna identifieras. I missivbrevet fick deltagarna information om vad pågående undersökning kom att användas till och att det kommer publiceras på söksajten DIVA som är en offentlig handling. Deltagarna fick information om att resultatet från intervjuerna enbart kommer användas i undersökningssyfte.

3.6.4 Övrig information

Vid intervjuerna har spontana följdfrågor ställs till deltagarna för att förhindra feltolkning, bedömning eller värdering.

3.7 Tillförlitlighet och trovärdighet

För att öka tillförlitligheten har vi strategiskt valt att ingen deltagare i förväg fått ta del av intervjufrågorna innan intervjun påbörjats. Detta tillvägagångssätt valdes medvetet för att med förhoppning öka chanserna till mer spontana och intressanta beskrivningar. Med spontana och intressanta beskrivningar menar vi att försöka skapa ärlighet och en trovärdig känsla för personalens och vårdnadshavarnas inställning till ämnet. Ett strategiskt val togs genom att starta samt avsluta varje intervju med en bestämt fråga i syfte att kunna styra ämnets riktning. Mellan frågorna uppkom spontana följdfrågor, som Stukat (2011) skriver, utifrån hur intervjun fortlöpte. Detta val gjordes för att stödja deltagaren genom att formulera frågor som blir lättare att förstå samt för att utvinna så mycket material som möjligt (Stukat, 2011). Spontana följdfrågor valdes också för att eventuellt kunna öka möjligheterna till ett tryggt och bekvämt samtal och som skulle kunna spela roll för trovärdigheten i svaren. För att bekräfta tillförlitligheten användes ljudinspelning samt block och penna som dokumentationsmetod som Bjorndal (2005) skriver om. Vi har båda två deltagit vid samtliga intervjuer för att kunna kalibrera vår frågeteknik samt för att få ut fler detaljerna av effektivitetsskäl (Stukat, 2011). Ljudinspelning användes för att kunna spola tillbaka i samtalet och lyssna efter eventuella detaljer. Trovärdigheten i resultaten ses som hög då vi tillsammans deltagit under samtliga intervjutillfällen för att säkerställa vad som sagts. Bryman (2011) lyfter trovärdighet för att få fram händelser, känslor och upplevelser utifrån empirin. Tillförlitligheten ökar också då personal och vårdnadshavare arbetar och har sina barn i en mångkulturell verksamhet dagligen vilket blir relevant inom det valda ämnet för undersökningens syfte och forskningsfrågor. Bryman (2011) lyfter att trovärdigheten ökar då deltagarna ska informeras om att resultatet går att ta del av på söksajten DIVA för att säkerställa att uppgifterna är sanningsenliga och stämmer överens utifrån empirin.

4. Resultat

4.1 Samverkan utifrån personal och vårdnadshavares perspektiv

Nedan beskrivs resultaten från intervjuerna kopplat till undersökningens syfte och forskningsfrågor. Personalens beskrivningar i arbetet med samverkan redovisas och därefter vårdnadshavarnas beskrivningar av samverkan i förskolan. Resultatet redovisas utifrån de kategorier som framkommit i analysen: *inskolning*, *daglig kontakt* och *dialog*, *utvecklingssamtal* och *föräldramöten* och har medvetet valts för

att läsaren på ett enkelt sätt ska kunna ta del av de mest omtalade och beskrivna samverkansformerna.

4.2 Vad innebär begreppet samverkan för personal i förskoleverksamhet?

Resultatet av intervjuerna visar hur personalen beskrev fem kategorier som definierar samverkan som är: inskolning, daglig kontakt och dialog, utvecklingssamtal och föräldramöte. I samband med att intervjuerna genomfördes var den gemensamma reaktionen hos samtliga deltagare att samverkan uppfattades som ett stort ämne och en del av personalen behövde tid att tänka innan de svarade.

4.2.1 Inskolning

Personalen beskrev att oavsett var barn och vårdnadshavare har sitt ursprung ska alla vid inskolningen känna sig lika trygga och välkomna till verksamheten som de individer de är. Vidare framkom det att det blir betydelsefullt att skaffa sig kunskap om barns kultur, seder, ursprung och bakgrund för att förstå hur du ska bemöta barn och vårdnadshavare vid till exempel inskolning. Det kan handla om att olika kulturer har olika syn på till exempel mat, alla kulturer äter inte fläskkött. Det kan också handla om olika aktiviteter som utomhuslek för att vårdnadshavare med andra kulturer anser att deras barn inte behöver vara ute för att det är smutsigt och kallt. Personalen beskrev dessa exempel då det kan uppkomma i form av kulturkrockar i förskolans miljö. Majoriteten av personalen lyfte inskolningen som grunden till trygghet vilket beskrivs i citatet nedan.

Vid en inskolning där vi inte kan göra oss förstådda blir det viktigt vara tydlig med kroppsspråket och framförallt ansiktsuttrycket. Bjud in, visa runt förälder och barn i lokalerna, ta kontakt med barnet, läsa av mammans beteende emot barnet. Ett tips jag har är att vänta med tolk då det vanligtvis brukar komma frågor lite längre fram, exempelvis veckan där på men vissa tar in tolk från start.

I citatet framgår tydligt ett engagemang för relationsskapande där personalen tycks värdesätta vikten av att bemöta varandra trots språksvårigheter. I samtliga intervjuer har det uttrycks att inskolningen ses som betydelsefull och tillsammans tycks synen vara detsamma gällande trygghet för en god introduktion i förskolans verksamhet. En övergripande bild när det gäller samverkan var att först och främst knyta an vid inskolningen innan personalen kan ställa krav på barn och vårdnadshavare. Personalen berättade vidare att de alltid har igen att avvakta och ha is i magen för att låta vårdnadshavare bli trygg i sin roll och känna in verksamheten samt skapa en relation innan förväntningar och krav ställs på vårdnadshavare. Personalen beskrev vikten av att informera vårdnadshavare om förskolans arbete och uppdrag för att skapa en överblick samt ge en grundintroduktion vid inskolningen. De beskrev också att vid varje inskolning har förskolan ett informationsbrev på flera olika språk, en sorts grundinformation som alla vårdnadshavare får ta del av vid första mötet på förskolan och för att alla oavsett språkförbindelse ska ha samma möjligheter att ta del av förskolans eventuella rutiner och regler. Personalen uttryckte att det är viktigt redan vid inskolningen att ställa frågor för att tydligt framföra vad både förskolan samt vårdnadshavarens har för förväntningar av verksamheten i en god och ärlig kommunikation. En personal beskrev att det är viktigt vid inskolningen att bemöta med lyhördhet, ödmjukhet och respekt då personal i förskolan inte vet vad familjen varit med om tidigare i livet.

Många av våra föräldrar kommer hit direkt efter att de flytt från sitt hemland. Familjerna förväntas att de bör socialiseras in i samhället på en gång där föräldrarna ska ut i arbetslivet och barnen till förskolan.

4.2.2 Daglig kontakt och dialog

Bemöt andra som du själv vill bli bemött. Man får tänka att föräldrarna låter oss i förskolan ta hand om det dyrbaraste de har. Vi måste tänka på att det är ett stort steg för föräldrarna att lämna sina barn hos oss, de kanske aldrig tidigare haft förtroende för någon annan människa på grund av till exempel krigsdrabbade omständigheter från hemlandet.

Citatet beskriver personalens inställning till ett gott bemötande i förskolan med mångkulturell verksamhet. Personalen beskriver medvetenhet och sympati för vårdnadshavare eventuella tidigare livserfarenheter och har förståelse för att inte alltid är självklart och lätt för vårdnadshavare att lämna sitt barn i förskolan. En personal beskrev ett positivt exempel från tidigare upplevelser inom samverkansarbetet som handlade om en förskola som regelbundet utvärderade sin verksamhet genom föräldraundersökningar genom enkäter minst en gång om året. Förskolans personalgrupp hade satsat på att arbeta för en god föräldrasamverkan på sin förskola. Efter att enkäterna kommit tillbaka till personalgruppen sammanställdes resultatet genom stapeldiagram och genom detta kunde samtlig personal se vad som behövde förbättras eller åtgärdas. Ett exempel som de åtgärdade var deras förhållningssätt mot vårdnadshavare då det framkommit genom enkätresultatet att alla inte var helt nöjda med bemötandet. De upplevde denna form av samverkan som bra då både vårdnadshavare och personal fick vara med och påverka hur miljön skulle utformas. Hämtning och lämning var en daglig samverkansform som personalen lyfte och som de upplevde som betydelsefull kontakt för många vårdnadshavare. En personal beskrev sin uppfattning om att en del vårdnadshavare var nöjda med enbart den dagliga kontakten. Vidare beskrev personalen att det kunde bero på tidsbrist och att vårdnadshavare nöjde sig med att hämta och lämna sitt barn men samtidigt som det också fanns vårdnadshavare som gärna engagerade sig och deltog i mer djupgående samverkansformer och hjälpte till i verksamheten. Personalen nämnde den dagliga kommunikationen som betydelsefull som förklarade att det är viktigt att kunna uttrycka sig på flera olika sätt i sitt arbete med samverkan. Ett exempel som beskrevs var att använda sig av kroppsspråket och att också använda sig av andra vårdnadshavare vid språksvårigheter. Likaså att de äldre barnen kunde vara med och tolka och förtydliga viss kommunikation till vårdnadshavare då personal beskrev att barn oftast lär sig det svenska språket både lättare och snabbare än vuxna. Vidare beskrevs ett exempel på kulturkrock som uppkommit på deras förskola för några år sedan. Barnet tyckte mycket om att vara ute och barnets vårdnadshavare hade tagit med galonisar, overaller, ombyte. Personalen beskrev att barnet tyckte om att sitta mitt i vattenpölnarna när förskolan var ute och det hade regnat. Det slutade med att de var tvungna att näst intill varje dag byta kläder på barnet efter varje utevistelse. De beskrev vidare att dagarna som de hade bytt kläder på barnet, på grund av att kläderna var blöta, var barnets vårdnadshavare upprörd vid hämtning. Det tog ett antal gånger innan barnets vårdnadshavare ifrågasatte varför de bytte kläder på barnet. Vårdnadshavaren undrade om barnet var fel klädd eller varför det inte dög med de kläder barnet hade på sig. De försökte förklara men gjorde sig inte helt förstådda p.g.a. språksvårigheter och kommunikationsproblem. Personalen berättade att de till slut tog kort på barnet ute i vattenpölen och visade vårdnadshavaren kortet vid hämtning samma dag. Barnets vårdnadshavare förstod budskapet direkt och var både tacksam och glad över

att de hade tagit kort för att de skulle förstå varandra. Exemplet beskrevs för att förklara hur språksvårigheter kan gestaltas i samverkansarbetet i förskola och hur den dagliga kommunikationen i vardagen blir viktig. En personal berättade om en dialog med en vårdnadshavare där en kulturkrock uppkommit att:

Vid ett tillfälle har jag personligt blivit uppmanad av föräldrarna att använda lydnadspedagogik på deras barn. Men jag vill dock tillägga att jag vänligt men bestämt inte kunde uppfylla föräldrarnas krav och försökte förklara varför.

Personalen ville med detta citat förtydliga hur olika våra synsätt kan variera från kultur till kultur och hur betydelsefullt det blir att mötas trots skilda åsikter. Vidare förklarade de att oavsett vad vårdnadshavaren anser så har förskolan en läroplan (Lpfö98/2010) att förhålla sig till och förklarade syftet varför förskolans verksamhet ser ut som den gör. Personalen beskrev att dialog med vårdnadshavare är viktig för att de ska kunna samverka kring barn. Personalen förklarade att relationsskapandet blir betydelsefull mellan hem och förskola för att lättare kunna samverka kring barnet. De förtydligade att genom att föra en aktiv dialog och använda ett öppet klimat mellan personal och vårdnadshavare blir det också enklare att samverka tillsammans. Personalen berättade att vårdnadshavare och personal behöver föra en regelbunden dialog i samverkansfrågorna för barnets bästa. Det kan vara till exempel sovstunder, barnets tillhörigheter som napp, leksaker, filt, kläder, barnets allmänna tillstånd osv. Personalen nämnde SMS-funktionen som en samverkansform till exempel vid tillfällena där barnet är ledset när vårdnadshavare lämnar. Ett lugnande sms till vårdnadshavare som beskrev att barnet är glad och har funnits sig till rätta har utifrån deltagarna upplevts som mycket uppskattat av vårdnadshavare och som i vissa fall även efterfrågats.

4.2.3 Utvecklingssamtal

Reaktionerna kring utvecklingssamtal har genom intervjuerna sett olika ut. Vissa ser utvecklingssamtalet som något svårt och jobbigt medan andra ser utvecklingssamtalet som en möjlighet att få ta del av vårdnadshavarens tankar och idéer enskilt i lugn och ro. Personalen beskrev svårigheter som de själva stött på under utvecklingssamtal. De förklarade att beroende på vart familjerna kommer ifrån och vilken bakgrund de har med sig så är det inte alltid självklart att de kan läsa eller skriva. Personalen berättade vidare om en vårdnadshavare som fick ett informationsblad tilldelad sig, de såg hur vårdnadshavaren ansträngde sig för att förstå men gav efter ett par minuter upp och gav tillbaka pappret och skakade på huvudet. Likaså när vårdnadshavaren skulle skriva under med sitt namn fanns svårigheter då det framkom att vårdnadshavaren varken kunde skriva eller teckna sitt eget namn. Personalen beskrev också att i utvecklingssamtal med mångkulturella vårdnadshavare är det inte alltid lätt att framföra förskolans värdegrundsarbete utan det blir istället viktigt att knyta an och förstå varandras deltagande och betydelse i förskolans verksamhet. De beskrev att personalen under utvecklingssamtalen försöker lyfta osäkra vårdnadshavare och försöker stödja vårdnadshavaren till att känna sig som en tillgång för förskolans verksamhet. De beskrev vidare att personalen under utvecklingssamtalen vill tillmötesgå vårdnadshavarna genom att försöka ge svar och förklaringar på de frågor som vårdnadshavaren eventuellt funderade över. En personal beskrev utvecklingssamtalet som en möjlighet till att visa barns skapande i verksamheten. De förklarade att det kan föra med sig att relationen mellan barn och vårdnadshavare stärks då de får något gemensamt att samtala om utifrån barns värld.

4.2.4 Föräldramöte

Personalen beskrev att en mångkulturell verksamhet innebär mycket grunder med det verbala språket tillsammans med förtydligande pedagogik. De förklarade att allt inte är lika självklart som vid samtal med en svensktalande individ. När det verbala språket kommer så anförtror sig och kommer vårdnadshavaren sakta med säkert till personalen med frågor eller funderingar. Personalen beskrev vidare att utländska vårdnadshavare i grunden är väldigt måna om sina barns vistelse på förskolan. De ser upp till personalen som lärare, då lärare utomlands ses som högt uppsatta personer, och att de är experter på deras barns utveckling men att vårdnadshavare är experter på att vara goda förebilder och föräldrar till sina barn. En personal beskrev sitt sätt att genomföra ett föräldramöte. De förklarade att personalen på förskolan i god tid hade planerat mötet och att de hade bokat tre tolkar med tre olika språk. Vart efter alla vårdnadshavarna kom fick de sätta sig vid respektive tolk. Under mötet informerades det på svenska om läroplanens (Lpfö98/2010) strävansmål. Den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) förtydligades genom att förklara målen i förhållande till den praktiska verksamheten för att få vårdnadshavare att lättare förstå verksamhetens innehåll och arbete. De berättade att det är lättare för vårdnadshavare att ta till sig en aktivitet som det egna barnet varit aktivt i och därefter förklara förskolans syfte med aktiviteten. Personalen förklarade också att föräldramöte kan innehålla information om vardagliga saker som att märka kläder, ringa in till förskolan och anmäla eventuell sjukdom och varför detta var viktigt. Under tiden som de informerade tolkade respektive tolk på vårdnadshavarnas modersmål. Efteråt framkom det frågor och funderingar som blev värdefulla för verksamheten att känna till. Personalen beskrev att informationen blev värdefull för att de kanske aldrig hade kunnat få ta del av den om inte tolk hade funnits med. De ville med detta exempel poängtera betydelsen av att använda tolk för att nå fram både för personal och vårdnadshavare för god samverkan.

4.2.5 Andra samverkansformer

Under intervjuerna framkom det också, utöver de ovanstående samverkansformerna, bland annat drop-in, olika slags fester som till exempel vårfest, adventsfest och vernissage som personal bjuder in vårdnadshavare till. Andra samverkansformer som nämndes var husmöte och föräldraråd, Instagram, veckobrev, enkät och månadsbrev som de arbetar med att upprätthålla god samverkan. Samtlig personal uttryckte att den gemensamma nämnaren för barns vistelse i förskolan är samverkan och att alla ska må bra och trivas:

Vi har alla ett gemensamt mål redan från dag ett och det är att både vi som personal och föräldern vill sitt barns bästa vilket är tänkvärt.

Personalen förklarade citatet genom att oavsett språkförbindelse ska förskolan samverka och välkomna individen som den är.

4.3 Vad innebär begreppet samverkan för vårdnadshavare i förskolans verksamhet?

Nedan beskrivs olika samverkansformer som vårdnadshavare upplevt i förskolans verksamhet.

4.3.1 Inskolning

Vårdnadshavarna beskrev att de kände sig trygga med att lämna sina barn på förskolan:

Första gången jag och mitt barn kom till vår förskola möttes vi av ett varmt välkomnande som gjorde att hela upplevelsen kändes positiv och som gjorde att jag kände mig trygg med att lämna mitt barn efter inskolningsdagarna.

Vårdnadshavarna beskrev att de kände sig delaktiga i inskolningen för att personalen bjöd in till delaktighet i verksamheten tillsammans med barn. En vårdnadshavare beskrev att personalen under den andra inskolningsveckan skickade bilder på deras barn under dagen och att de upplevde en positiv inställning från personalen under inskolningen. Vårdnadshavaren förklarade vidare att de kände sig delaktig i sitt barns vardag genom smskontakt och att de med glädje kunde se sitt barn utvecklas och anförtro sig till personalen som kommer att bli en del av barnets vardagspersoner. Majoriteten av vårdnadshavare uttryckte att inskolningen var en bra start för både vårdnadshavare och barn. En vårdnadshavare beskrev sitt första barns i inskolningen:

Jag kände mig trygg med att personalen hela tiden ville få mig och mitt barn att känna oss välkomna till vår nya verksamhet.

Vårdnadshavaren beskrev också att inskolningen skapade goda relationer mellan deltagaren och personalen och att de under inskolningen fick lära känna varandra och samverka kring barnet tillsammans.

4.3.2. Daglig kontakt och dialog

Vårdnadshavarna uttryckte att den dagliga dialogen oftast fungerade bra men att de ibland kunde uppleva att de vid hämtning fick en knapphändig information om hur dagen varit. De förklarade att om det till exempel varit något speciellt med barnet redan på morgonen så skulle de uppskatta om personalen pratade mer med varandra för att kunna överföra information till vårdnadshavaren. Fler vårdnadshavare upplevde, liksom berättelsen ovan, att bemötandet kunde variera beroende på vilken personal de mötte vid lämning och hämtning. Vidare beskrev de att de som vårdnadshavare ville bli bekräftad och sedd av personalen för att känna att deras närvaro var betydelsefull. Vårdnadshavarna upplevde att viss information föll bort när det var ny personal vid till exempel hämtning och att det ibland inte blev hörda och fick på så sätt inte den delaktighet i verksamheten som de önskat.

Vårdnadshavarna beskrev i samband med den dagliga kontakten att när de träffade ny personal hade de tänkt på hur stor roll attityden spelar in för en god samverkan. De förklarade att både tonläge och kroppsspråk vid ett bemötande var viktigt och att det påverkade intrycket av personalens engagemang och personliga inställning. Vårdnadshavarna förklarade också hur viktigt bemötandet blir vid den dagliga kontakten och för att som vårdnadshavare kunna skapa tillit och förtroende till personal. Fler vårdnadshavare beskrev den dagliga kontakten som positiva då de kände tillit till personalen och att personalen tog bra beslut under sina barns vistelse i förskolan. De kände sig informerade och nöjda med den befintliga och även de tidigare upplevda samverkansformerna som förskolan erbjudit. De poängterade också vikten av att få daglig information om deras barns välmående på förskolan.

Det är viktigt med daglig kontakt då jag som förälder får skapa relationer till personalen som tar hand om mitt barn när jag är på jobbet.

Med citatet beskrev en vårdnadshavare att de tyckte att det var viktigt att utbyta information och att kunna ha en rak och ärlig kommunikation mellan hem och

förskola för att skapa bästa förutsättningar för barns vistelse. De berättade om att de hade bra kontakt med personalen i förskolan. De beskrev också att den dagliga kontakten kunde omfatta alltifrån kontakt via mail, telefon och sms samt muntlig kontakt. Vårdnadshavarna tyckte att det var bra att förskolan kunde erbjuda en variation av den dagliga dialogen då det inte varje dag fanns tid vid till exempel lämning och hämtning att föra en aktiv dialog för eventuellt önskad information. Nedan följer ett citat från en nöjd vårdnadshavare som vill belysa ett gott bemötande med förskolans personal och som visar på vikten av att personal bemöter den individuella föräldrarnas behov.

Ett exempel som jag minns tydligt var när jag skulle lämna mitt första barn en dag och förskolan skulle gå till badhuset och bada. Jag var supernojig över detta och berättade för personalen hur jag kände. Jag fick direkt positiv respons av en personal som lugnade mig och sa: Jag vet att du är lite extra nervös och jag ska personligen hålla ett öga på just dina barn i badhuset. Det gick jättebra och jag kände mig mycket lugnare den dagen.

4.3.3 Utvecklingssamtal

Vårdnadshavarna beskrev att de upplevde utvecklingssamtalet som positivt. De beskrev utvecklingssamtalet som en bra samverkansform och förklarade vidare att det kändes bra att få en inblick av deras barns verksamhet. De upplevde utvecklingssamtalet som bra för att vårdnadshavarna tillsammans med personalen fick sitta i lugn och ro och prata om det enskilda barnet samt få möjlighet att ställa frågor och samtala om funderingar som kan uppkomma.

Utvecklingssamtalen är viktiga för mig, för jag får alltid samtala om mitt barn och vad mitt barn gör och inte gör när jag inte är närvarande i verksamheten.

Vårdnadshavaren beskrev genom citatet ovan att utvecklingssamtalet är bra för att kunna gå in mer på djupet om hur deras barn betar sig. Vårdnadshavaren berättade vidare att den tyckte att utvecklingssamtalen fungerar som ett komplement för att varken vårdnadshavaren eller personalen ville ta upp personliga saker i en miljö där fler kan råka ta del av samtalet. Vårdnadshavaren berättade att dessa personliga saker kan vara skilsmässa, sjukdom och så vidare som kan vara bra för personalen på förskolan att få ta del av för varför både barn och vårdnadshavare kan ändra humör efter livssituation. Vårdnadshavaren beskrev utvecklingssamtalen som spännande och berättade att de under utvecklingssamtalen fick ta del av barnets skapande på förskolan. De upplevde också utvecklingssamtalet mer som ett ingående informationssamtal där de fick information om hur barnet var på förskolan och hur barnet tog sig an utmaningar som finns i förskolans verksamhet. Överlag upplevde de flesta vårdnadshavare utvecklingssamtalet viktiga för att få information om barnet som flera beskriver som det viktigaste i vårdnadshavarens liv.

4.3.4 Föräldramöte

Vårdnadshavarna berättade att föräldramöten var en positivsamarbetsform för att bättre förstå verksamheten och dess innehåll. Där fanns också en bra möjlighet att ställa frågor. En vårdnadshavare beskrev ett exempel på hur förskolan på ett positivt sätt arbetade för att tillämpa deras inflytande:

Nu till Lucia har barnen fått vara med och skapa en tankekarta där de fått bestämma om de vill ha Luciafirande eller inte, om hur det ska gå till och vilka som ska bli bjudna, vad de ska bjuda på, vilka sånger de ska sjunga och att man får klä ut sig till vad man vill. Sedan sattes tankekartan upp i hallen med ett tomt papper under där det står "vårdnadshavarens förväntningar och farhågor" som vi föräldrar får fylla i.

Detta exempel tyckte vårdnadshavaren var ett bra sätt för förskolan att både ta del av barn men även vårdnadshavarens inflytande och delaktighet i verksamheten. De beskrev att känslan för förskolans samverkansarbete var positivt och där de gärna tog tillvara och brydde sig om vårdnadshavarens åsikter, tankar och idéer. En vårdnadshavare upplevde att de som föräldrar inte hade något inflytande alls. De berättade att på föräldramötena fick de sitta i grupper och diskutera frågor om delaktighet och inflytande med andra vårdnadshavare. Vårdnadshavaren poängterade att det var samma frågor under varje möte vilket relaterade i att det inte blev någon skillnad på avdelningen.

4.3.5 Andra samverkansformer

Vårdnadshavarna gav också andra förslag på samverkan som inte nämns ovan exempelvis som sociala medier som Instagram, Facebook och Infra nät samt information genom sms och telefonkontakt. Andra samverkansformer som också uppskattades var bland annat dropinsamtal, brevlåda, föräldraråd och olika slags fester och evenemang som förskolan ordnar i mellan åt där de fick ta del av verksamheten. Några vårdnadshavare uttryckte att de inte ville vara en "jobbiga" föräldern genom att komma med förslag eller sitta med i till exempel föräldraråd. Medan andra berättade att de gärna engagerade sig i barnens verksamhet genom att komma på dropinsamtal samt gärna deltog i förskolans vårffester, luciafirande och andra evenemang. De vårdnadshavare som uttryckte att de engagerade sig beskrev också att de gärna hjälpte till med diverse saker till förskolans verksamhet och att det kände sig trygga med att komma med förslag.

4.4 Sammanfattning av resultat

Av resultatet att döma framkommer tydligt att den dagliga kontakten upplevdes som den mest uppskattade samverkansformen av både personal och vårdnadshavare.

4.4.1 Personal

Utifrån personalen framkom flera skillnader i arbetet med samverkan. En tydlig skillnad var intresset och engagemanget för att svara på frågorna under intervjuerna. Resultatet har utgått ifrån personal med olika lång arbetslivserfarenhet. Svaren i intervjuerna har varierat och varit intressanta då de tre verksamheterna har arbetat olika utifrån den individuella arbetsplatsen. Personalen beskrev olika samverkansformer som de arbetade med och den mest övergripande formen som de flesta benämnde var den dagliga kontakten. De beskrev den som uppskattad bland vårdnadshavarna och som ett betydelsefullt informationstillfälle för god samverkan mellan hem och förskola. Den näst största samverkansformen som framkom var inskolningen. Personalen beskrev vikten av att välkomna och bjuda in det individuella barnet till verksamheten för en god introduktion och start för både barn och vårdnadshavare. De förklarade att första mötet var betydelsefullt för att skapa tillit och förtroende hos både barn och vårdnadshavare. Ytterligare två samverkansformer som lyftes fram var utvecklingssamtal och föräldramöte och som samtliga verksamheter arbetade med.

4.4.2 Vårdnadshavare

Utifrån vårdnadshavarna framkom det att den mest uppskattade samverkansformen också var den dagliga kontakten som kunde variera utifrån vårdnadshavarens individuella behov som muntlig kommunikation, sms, telefon och mail. Liksom personalen framförde framkom det också att vårdnadshavarna tyckte att inskolningen var viktig för en god start i samverkansarbetet. Vidare beskrev

vårdnadshavarna att det första bemötandet blir betydelsefullt för hur relationen vidareutvecklas mellan hem och förskola. Överlag berättade de att de var nöjda med förskolan och att de kände sig trygga med att lämna sina barn där. Flera beskrev att de kände tillit och förtroende för personalen. De kände sig väl informerade med de befintliga samverkansformerna som förskolorna kunde erbjuda och flera kände sig som en tillgång. De förklarade också att de oftast kände att de kunde framföra sina åsikter och på så sätt få delaktighet och inflytande i verksamheten. En tredje samverkansform som vårdnadshavarna nämnde var utvecklingssamtalet och som ansågs vara betydelsefull för deras barns välmående och utveckling. Utvecklingssamtalet sågs också som ett tillfälle att samtala om det enskilda barnet som fler vårdnadshavare verkade värdesätta högt. Andra samverkansformer som föräldramöten, föräldraråd, dropinsamtal, olika arrangerade fester och vernissage var former som också var uppskattad.

5. Analys

5.1 Resultatanalys

Resultatet visar, liksom Skolverket (1998), att samverkan ska bygga på en god kommunikation och relationsskapande mellan personalen och vårdnadshavarna för delaktighet och inflytande för att den dagliga dialogen vid samtliga intervjuer framstod som en uppskattad och betydelsefull samverkansform av båda parter. Resultatet visar personalens och vårdnadshavarnas förståelse av att samverkan är betydelsefullt och ska bilda en helhet mellan hem och förskola. Utifrån resultaten blir det betydelsefullt för personalen att se varje individ och arbeta utifrån ett gott förhållningssätt emot alla. I Skolverket (1998) står det att öppenhet, förståelse och respekt ska lägga grunden för samverkan mellan hem och förskola och som utgör en betydelsefull faktor för vårdnadshavares inflytande i verksamheten. Resultatet visar personalens medvetenhet om att arbeta utifrån ett interkulturellt arbetssätt. Det verkar som att personalens fokus ligger i att främst försöka tillgodose och lyssna in alla vårdnadshavares önskemål och åsikter som beskrivs som betydelsefulla samarbetspartners för verksamheten. Tallberg Broman och Holmberg (2007) samt Forsman och Rusk (2009) skriver att vårdnadshavare bör ha rätt till inflytande och delaktighet i sitt barns verksamhet för att skapa tillit och förtroende för verksamheten och personalen.

5.1.1 Inskolning

Resultatet visar att ett ständigt utvecklingsarbete inom samverkan pågår i samtliga verksamheter och som tydligt visar en förändring från förr då vårdnadshavares inflytande och delaktighet näst intill var helt uteslutet. Campner och Persson (2000) skriver att förskolan förr använde ett traditionellt inskolningsschema som enda alternativ vid inskolning istället för ett anpassat förhållningssätt till den individuella familjens behov för att möta upp vårdnadshavare och barn utifrån lika villkor. Resultatet visar att personalen i samtliga verksamheter använder sig av fler varierade samverkansformer vid inskolningen för att bemöta utifrån familjens önskemål och förväntningar. Några exempel som resultatet visar är att personalen i förväg tar reda på information om det individuella barnet för att kunna bemöta och anpassa sitt förhållningssätt vid inskolningen. Ett annat exempel som undersökningens resultat visar är att personalen arbetar för att möta upp vårdnadshavare och barn genom att tillgodose och lyssna in vårdnadshavares förväntningar och åsikter under inskolningen. Sandberg och Vuorinen (2007) skriver att en god introduktion i början av inskolningen är viktig för att lära känna varandra och skapa trygghet. I den

reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) står det att varje familj har rätt till en god introduktion i förskolans verksamhet oavsett kultur, bakgrund, etnicitet, klass eller kön. Resultatet visar att inskolningen är anpassad för att kunna möta den kulturella vårdnadshavarens behov för att resultatet visar att tolk finns att tillgå som resurs i samverkansarbetet. Enligt Forsman och Rusk (2009) har förskolan ansvar för att skapa förutsättningar för att kunna följa upp de frågor och funderingar som vårdnadshavare oavsett kultur har med sig. Forsman och Rusk skriver att relationsskapandet stärks om båda parter skaffar förståelse för varandra genom att på ett respektfullt sätt förtydliga att det lönar sig att samverka samt föra aktiv dialog med förskolan. Resultatet visar att samtliga verksamheter använde informationsblad anpassat till varje individs modersmål. Enligt Forsman och Rusk (2009) är det betydelsefullt att informera på fler språk vid eventuella utskick av månadsbrev för att kunna nå ut samt bemöta den individuella vårdnadshavarens behov. Enligt författarna skulle ett mångkulturellt arbetssätt kunna innebära att fler behov tillgodoses vilket också för med sig fler trygga och tillitsfulla vårdnadshavare. Resultatet visar att samtliga verksamheter arbetar för att den individuella familjen ska känna sig välkommen och trygg i en lustfylld miljö oavsett tillhörighet eller kulturell bakgrund. I den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) står det att personalen ska anpassa sitt förhållningssätt och bemötande för att kunna bygga en god grund tillsammans för barns bästa utifrån lika villkor.

5.1.2 Daglig kontakt och dialog

Utifrån resultatet har vikten av det professionella bemötandet framkommit vid flera tillfällen. Enligt Jensen och Jensen (2008) är det betydelsefullt att bemöta individ och inte klass eller befattning, likaså att se förbi personliga värderingar och fördomar som personal eventuellt erhåller. I den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) står det att förskolan ska bemöta utifrån likavärde oavsett förutsättningar. I resultatet framkommer det att daglig kontakt mellan vårdnadshavarna och personalen blir viktig för utbyte av information gällande till exempel barns välmående, aktiviteter eller andra händelser som omfattar barns vardag. Jensen och Jensen (2008) skriver att den dagliga kontakten innebär att varje dag bemöta den individuella vårdnadshavaren på ett professionellt sätt. Författarna skriver att ett professionellt förhållningssätt innebär att vara en närvarande, uppmärksam och lyhörd personal som visar tillgänglighet och intresse för att tillmötesgå vårdnadshavare eventuella önskemål och förväntningar. I resultatet fram det att ett par vårdnadshavare upplevde att de inte blivit sedda eller tagna på allvar av förskolans personal. Vårdnadshavarna har uttryckt sin frustration över att få knapphändig information vilket till viss del har skapad otrygghet hos både barn och vårdnadshavare. Vuorinen, Sandberg, Sheridan och Williams (2014) skriver om kommunikativ kompetens som förklarar betydelsen av att personalen uppmärksammar vårdnadshavarens närvaro i ett förtroendefullt relationsutbyte utifrån lika villkor. Bouakaz (2007) skriver att förskola och hem ska samarbeta kring allt som rör barnet. Bouakaz skriver att kommunikation i samverkansarbetet ska vara tydlig mellan hem och förskola, något som resultatet har visat brist inom för att ett fåtal vårdnadshavare upplevde sig åsidosatta. Utifrån resultatet framkom ett exempel om ett barn vars vårdnadshavare var fundersam över varför personalen bytt kläder på barnet vid flera tillfällen. Resultatet visar att personalen ibland inte kunde göra sig förstådda verbalt. När den verbala kommunikationen inte fungerade hade personalen fotograferat barnet för att visa vårdnadshavaren för att uppnå förståelse. Både Forsman och Rusk (2009) och Campner och Persson (2000) beskriver vikten av att

personal använder förtydligande material i sitt arbete med mångkultur för att uppnå förståelse. Forsman och Rusk (2009) ger förslag på enkla hjälpmedel som bilder i tamburen på vantar, mössa, skor med mera, likaså bilder till aktiviteter som rör verksamheten och som kan stärka personalens beskrivande i dessa sammanhang. Resultatet visar att det finns en medvetenhet hos personalen för att kommunicera på flera sätt som kroppsspråk och att använda sig av andra vårdnadshavare samt språkkunniga barn. Campner och Persson (2000) beskriver pedagogisk dokumentation som ett alternativ till den verbala kommunikationen och som Forsman och Rusk (2009) beskriver kan skrivas på flera olika språk för att kunna nå ut till fler. I lärarnas nyheter (2010) står det att mötet mellan olika kulturer kan påverka relationer och olika syn på personals roll och vad förskolan gör med till exempel de kläder barn behöver. Resultatet visar att vårdnadshavarna förknippar lämning och hämtning som en av de tillfällen där daglig kontakt kan utbytas och verkade upplevas som en positiv samverkansform utifrån både personalens och vårdnadshavarnas perspektiv. Sandberg och Vuorinen (2007) skriver att lämning och hämtning är en uppskattad informell samverkansform som vårdnadshavarna, enligt författarna, verkar uppleva som ett enkelt sätt att kommunicera. Resultatet visar att vårdnadshavarna verkar värdesätta det varierade sättet att få daglig information på utifrån vad som passar den enskilda individen. Personalen beskrev information i form av mail, sms, telefonsamtal alternativt muntlig kontakt beroende på mån av tid. Enligt Campner och Persson (2000) samt Lindgren och Sparrman (2003) är pedagogisk dokumentation en lösning till den stressade vårdnadshavaren. Författarna framhäver pedagogisk dokumentation som ett betydelsefullt alternativ till daglig kontakt. Campner och Persson (2000) skriver att vårdnadshavare, genom dokumentation som tillgänglig i verksamheten, kan ta del av vad barn gör på förskolan utifrån personal och vårdnadshavare inte hinner möta upp och föra en daglig dialog. Resultatet visar att det finns önskemål om att få information på fler sätt när eventuella vikarier eller annan personal arbetar vid lämning och hämtning för att som vårdnadshavare få ta del av barns vardag. Enligt Forsman och Rusk (2009) omfattar samverkan lyhördhet och respekt samt att i den mån som går kunna finna lösningar vid eventuella problem och önskemål på ett tillmötesgående sätt. Resultatet visar att barn kan bidra till en fördelaktig språkförbindelse mellan hem och förskola. I resultatet framkom det att ett fåtal vårdnadshavare inte kan göra sig förstådda, genom varken tal eller skrift, och att vårdnadshavare vars barn verkade kunna hjälpa till att medla mellan parterna. Resultatet visar att andra vårdnadshavarna i verksamheten blir värdefulla och kan hjälpa varandra att tolka och förstå tillsammans med personalen. Campner och Perssons (2000) skriver om att barn har kompetenta vårdnadshavare, att lära av varandra och att vi tillsammans gör vårt bästa för barns utveckling och lärande. Resultatet visar att personalen har tydliga mål med vad de vill uppnå i sitt arbete med samverkan oavsett språkförbindelse. I resultatet framkommer citat av personalen som belyser gemensamma mål från samma dag som familjen skolas in och att personalen tillsammans med vårdnadshavarna vill sitt barns bästa. Campner och Persson (2000) vision om att lita på att vårdnadshavaren vill sitt barns bästa och gör så gott de kan utgör stor grund i undersökningen och som tydligt har genomsyrats i undersökningens resultat.

5.1.3 Utvecklingssamtal

Resultatet visar att majoriteten av vårdnadshavarna benämnde utvecklingssamtalet som en positiv samverkansform och som de gärna deltar i. Enligt Jensen och Jensen (2008) är utvecklingssamtalet en samverkansform som vårdnadshavare upplever som positiv för att de får tillfälle att i lugn och ro samtala om det enskilda barnet.

Resultatet visar att utvecklingssamtalet är positivt för att det ges möjlighet att utbyta information mellan hem och förskola, både professionell men också privat kommunikation. Sandberg och Vuorinen (2007) skriver att vårdnadshavare får möjlighet, under utsatt tid, att förmedla frågor och funderingar som kan omfatta alltifrån privat- till allmän information. Resultatet visar att utvecklingssamtalet är uppskattat för att ta del av barns skapande och utveckling. I den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) står det att vårdnadshavare ska få ta del av verksamheten och barns utveckling och lärande. Resultatet visar att utvecklingssamtal kan vara en svår samverkansform att tillämpa utifrån mångkulturella verksamheter. I resultatet framkom det att ett par vårdnadshavare varken kunde läsa eller skriva. Detta verkade dock inte ses som ett hinder av personalen utan snarare som en utmaning att vilja finna en lösning på situationen. Markström (2007) skriver att förskolan skulle kunna vinna på att ta tillvara på barn och vårdnadshavares olikheter för att stärka samverkansarbetet mellan hem och förskola. Det skulle, enligt författaren, kunna innebära ett bemötande som strävar efter att lära av varandra och att se den individuella familjens olikheter och, som i detta fall, eventuella svårigheter som en tillgång snarare än motgång för verksamheten för en god samverkan.

5.1.4 Föräldramöte

Resultatet visar att föräldramöte upplevdes som en positiv samverkansform från både personal och vårdnadshavare. Campner och Persson (2000) skriver att det är viktigt att förenkla läroplanens (Lpfö98/2010) strävansmål genom praktiska exempel som vad barn och personal gör i verksamheten och varför utifrån läroplanens mål. Resultatet visar att personal under föräldramöten arbetar med att informera om läroplanen (Lpfö98/2010) genom berättelser och teman som det egna barnet deltagit i för att tillämpa förskolans arbete och syfte på ett enkelt sätt till vårdnadshavarna. Ivarson Jansson (2001) skriver att både hem och förskola ska kunna vinna på samarbetet och att bemöta utifrån lika villkor för att uppnå bästa möjliga förståelse med respekt. Resultatet visar att delaktighet och inflytande är betydelsefullt och att föräldramöte var en uppskattad samverkansform för att få ta del av verksamhetens innehåll och utformning samtidigt som det fanns möjlighet att uttrycka egna åsikter och synpunkter. Sandberg och Vuorinen (2007) skriver att vårdnadshavare under föräldramöten får tid till att ge uttryck för tankar och idéer för att kunna påverka verksamheten. Resultatet visar att alla oavsett bakgrund ska ha rätt till att ta del av information under föräldramöte. Resultatet visar också att personalen använder sig av tolk för att nå ut till alla vårdnadshavare oavsett språkförbindelse. Forsman och Rusk (2009) skriver att tolk är bra för att nå fram till alla vårdnadshavare och för att kunna bemöta utifrån jämbördiga villkor för att ge alla en chans till förståelse. Svaleryd och Hjertson (2012) skriver att alla ska behandlas med likavärde oavsett individ. I den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) står det att vårdnadshavare oavsett kulturell bakgrund ska få möjlighet till inflytande i sitt barns verksamhet och få vara med och påverka.

5.1.5 Andra samverkansformer

Resultatet i den här undersökningen visar andra samverkansformer som till exempel fester, dropin- samtal, månadsbrev, veckobrev, vernissage. Dessa samverkansformer verkade vara uppskattade av både personalen och vårdnadshavarna för att ta del av verksamhetens arbete. Resultatet visar att syftet med de olika samverkansformerna är att bjuda in vårdnadshavarna till delaktighet och inflytande för att på så sätt kunna upprätthålla goda relationer. Vuorinen m.fl. (2014) skriver att kommunikativ

kompetens framkommer i flera olika samverkansformer och som skulle kunna tillgodose den individuella familjens behov för att skapa god samverkan mellan hem och förskola. Undersökningens resultat visar att samtliga verksamheter arbetar med någon av tidigare nämnda samverkansformer. Resultatet visar att verksamheternas samverkansarbete varierar beroende på vilka behov som fanns och vad som efterfrågats för att kunna tillgodose alla vårdnadshavare. I den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) står det att personal ska samarbeta i en nära och förtroendefull relation med hemmet vilket resultatet visar att verksamheterna försöker eftersträva genom dessa samverkansformer.

6. Diskussion

6.1 Diskussion

Vårt syfte med undersökningen är att undersöka hur personal i förskolans verksamhet arbetar med samverkan och hur vårdnadshavare beskriver samverkan mellan hem och förskola i mångkulturella verksamheter.

6.1.1 Hur beskriver personal sitt arbete i förskolan med samverkan mellan hem och förskola?

Personalen har utifrån intervjuerna sammanfattningsvis beskrivit arbetet med mångkultur som roligt, svår men också intressant. Arbetet med mångkultur i samverkan beskrev personalen som lärorikt samt att arbetet kräver att kunna ge och ta för att skapa god grund för samverkan. När intervjuerna sammanställdes upptäckte vi att informanterna hade olika arbetssätt beroende på vilken grad av mångkultur som fanns i varje verksamheter det vill säga hur många nationaliteter varje verksamhet hade. En fråga vi ställde oss var hur bredden av mångkultur kunde skilja sig åt trots att dessa tre verksamheter har mångkulturella inslag. Av undersökningens resultat att döma tror vi att arbetet med mångkultur i samverkan kan bero på hur stor mångfald verksamheten har och hur många nationaliteter det finns att arbeta med. I resultatet framkom det skillnader i personalens beskrivningar kring samverkan och hur mångkulturen skiljde sig åt vilket skulle kunna beror på intresse, kunskap och erfarenhet inom arbetet med mångkultur. Oavsett grad av mångkultur i samtliga verksamheter verkade flesta överens om att det blir viktigt att se alla och att acceptera alla oavsett bakgrund, kultur och etnicitet och som det står i den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) att förskolan ska arbeta med att inte urskilja någon enskild individ. Vidare har undersökningens resultat lyft fram hur personalens förhållningssätt i samverkan med mångkultur får betydelse för hur det fortsatta samarbetet med barn och vårdnadshavare fungerade. Det har också framkommit att majoriteten av personalen ser anknytningsprocessen vid inskolningen och, överlag, den första tiden på förskolan som viktig för att både barn och vårdnadshavare ska få möjlighet att skapa kontakt men även trygghet i verksamheten. I undersökningen beskrev personalen att anknytningsprocessen handlade om anknytning och att skapa relationer innan de kunde ställa krav och förväntningar på familjen. Majoriteten av personalen var överens om att de behövde vara flexibla, lyhörda och uppmärksamma i sitt arbete för att se olika familjers individuella behov och för att kunna bemöta och göra vistelsen i förskolan lustfylld. Det har varit intressant att få ta del av hur personalen arbetar med att tänka och planera kring anknytning, förberedelser och relationsskapande i en ny miljö som förskolan blir för de nyanlända vårdnadshavarna som kommer till oss i Sverige. Hur personalen arbetar för att uppfylla önskemål och tillgodose en verksamhet som ska vara till för alla.

6.1.2 Hur beskriver vårdnadshavare i förskolan samverkan mellan hem och förskola?

Genom undersökningen har vi fått, genom intervjuer, ta del av vårdnadshavares beskrivande och upplevelser om samverkansarbetet utifrån mångkulturella verksamheter. Vi har fått möjlighet att sätta oss in i olika situationer och arbetssätt för att försöka skapa de bästa förutsättningarna för att alla oavsett etnicitet, kultur, bakgrund, klass eller kön ska känna sig välkomna i förskolans verksamhet. I undersökningens resultat har det framkommit att vårdnadshavarna i helhet var nöjda och talade gott om sin nuvarande förskola där vårdnadshavarna kände sig trygga att lämna sina barn bland kompetent personal vilket vi ser som positivt. Vårdnadshavarna i undersökningen har beskrivit att verksamheterna kontinuerligt kritiskt reflekterar, utvecklas och utvärderas för att möta den individuella familjens behov vilket verkar vara bra för att både barn och vårdnadshavare i förskolan ska må bra. Undersökningen har berört oss då vi sett hur värdefullt och uppskattat detta arbetssätt verkar vara och där personalen ständigt arbetar för att bemöta med ödmjukhet, förståelse och respekt för den individuella vårdnadshavarens tidigare eventuella erfarenheter och historia som de har med sig i bagaget.

6.2 Metoddiskussion

Undersökningen utgår från en kvalitativ ansats och som verkar vara en tillförlitlig undersökningsmetod för att få ta del av människors känslor, tankar, uppfattningar och idéer kring ett begrepp, i vårt fall samverkan. Svårigheterna kring att genomföra intervjuer som skulle omfatta ett tillräckligt bra resultat fick vi erfara när vi, under intervjutillfällena, övervägde mellan att hjälpa deltagarna med följdfrågor eller att avvakta och se i vilken riktning samtalet fortlöpte. Det var helt klart en utmaning att vara tyst emellanåt och inte lägga orden i munnen på deltagaren för att riskera att förstöra deltagarens formuleringar och tankebanor kring ämnet. Samtidigt som vi också har fått erfara hur svårt det är att ställa relevanta följdfrågor utöver deltagarens svar för att förstärka innehållet i förhållande till undersökningens syfte och forskningsfrågor. Vi valde att grunda vår undersökning utifrån 14 stycken intervjuer för att vår förhoppning var att få större förståelse och kunskap om vad samverkan innebar utifrån två olika perspektiv: personal och vårdnadshavare. Vi tycker att valet av en kvalitativ ansats gav oss möjlighet att ta del av deltagarnas tankar och upplevelser kring samverkan och som vi fick en uppfattning om verkade ligga deltagarna varmt om hjärtat.

6.3 Slutsats

Vi har under denna undersökning upptäckt att begreppet samverkan är ett komplext område att undersöka och som omfattar flera olika områden än vi kunnat tänka oss. Det som intresserade oss var hur personal i förskolan arbetar samt hur vårdnadshavare beskrev samverkan mellan hem och förskola, ett ämne som vi upplevde var förvånansvärt stort och svårt att sätta fingret på som framkom under intervjutillfällena. Våra förväntningar kring det valda ämnet har till viss del bekräftats då resultatet har visat, som tidigare nämnts, att samverkan verkar vara ett komplext område som ständigt kräver utvärdering och utveckling, ett område som kräver att ge och ta av båda parter i förskolan. Våra förväntningar har även förstärkts på så sätt att vi har fått en bredare överblick och förståelse av områdets betydelse och vad som krävs för att samverkan och samarbetet mellan hem och förskola ska fungera utifrån lika villkor. Vi hade heller inte kunnat ana hur många fler upplevelser och intryck arbetet med samverkan har gett oss vilket vi ser som en extra bonus och som vi tacksamma över, något som också var vår förhoppning när vi valde att använda oss

av 14 intervjuer skulle föra med sig. Medvetet valde vi ut tre verksamheter till undersökningen som vi av erfarenhet vet har hög andel mångkultur. Det som var extra intressant att undersöka var hur olika verksamheter arbetar med samverkan beroende på graden av olika kultur och nationalitet. I denna undersökning har vi fått ta del av intressanta tankar och arbetssätt som till exempel hur förskolorna väljer att bemöta den mångkulturella vårdnadshavaren vid inskolning samt hur praktiska tillvägagångssätt kan tillämpas som tolk och andra förtydligande verktyg i förskolans verksamhet. Utifrån resultatet arbetade personalen i samtliga verksamheter i undersökningen arbetar utifrån mångkulturella verksamheter och förhöll sig till samverkan på olika sätt vilket var både spännande, intressant och nyttigt för oss att få ta del av. Både personalen och vårdnadshavare lyfte det dagliga mötet som en av de mest betydelsefulla samverkansformerna. Som blivande förskollärare kan vi förstå varför både personal och vårdnadshavare uttryckte denna samverkansform som bra då det i resultatet lyftes fram en positiv samverkansform. Informationen som den dagliga kontakten förde med sig var smidig och lätt att ta till sig för vårdnadshavarna och de flesta tyckte att de fick en snabb överblick av det mest väsentligt detaljerna som berörde deras barn för tillfället. I vårt kommande arbete som förskollärare vill vi arbeta med att se alla personer utifrån lika värde oavsett kultur, bakgrund, etnicitet, kön eller klass. Vi vill som Campner och Persson (2000) skriver se alla individer oberoende av vad de har med i ryggsäcken. I den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) står det att förskolan ska arbeta med att bjuda in vårdnadshavare till delaktighet och inflytande och som blivande förskollärare vill vi arbeta precis som det står i den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) att låta vårdnadshavare ha inflytande och delaktighet i vår verksamhet.

6.4 Kritisk reflektion

När vi formulerat syfte och forskningsfrågor till denna undersökning funderade vi på hur vi på bästa möjliga sätt kunde nå ut till vårdnadshavare med annan kulturell bakgrund för att på så vis eventuellt få ta del av fler spännande samtal om samverkan. Både muntlig kommunikation, missivbrev och placerade missivbrev på specifika barns hyllor lades ut för att försöka nå fler vårdnadshavare med annan kulturell bakgrund. Tyvärr nådde vi, som tidigare nämnts, inte ut till många vårdnadshavare med annan kulturell bakgrund. Vårdnadshavarna som vi nådde ut till och intervjuade var vårdnadshavare med svensk bakgrund, förvisso också en slags nationalitet. Vi tycker därför att denna undersökning uppnådde syfte och forskningsfrågor då våra förväntningar var att nå ut till vårdnadshavare som hade sina barn i en mångkulturell verksamhet och att fokus inte enbart låg i att få tag på mångkulturella vårdnadshavare. Det finns både fördelar och nackdelar med den här undersökningen. En fördel som vi har reflekterat över är valet av kvalitativ undersökningsmetod för att få ta del av deltagarnas upplevelser och uppfattning av begreppet samverkan. Denna metod har gett oss intressanta och varierande svar vilket har öppnat upp fler synsätt och perspektiv för oss på samverkan mellan hem och förskola för hur vi vill arbeta i våra kommande roller som förskollärare. En kritisk reflektion av vårt upplägg, och som skulle kunna ses som en nackdel, var den bristande variationen av mångkulturella vårdnadshavare. Hade vi kunnat göra något annorlunda för att få fler vårdnadshavare med olika kulturell bakgrund och nationalitet att velat delta i vår undersökning? Samt var valet av undersökningsmetod den mest effektiva när det gäller att nå fram till vårdnadshavarna? Att använda intervjuer, har vi upplevt, är svårt att nå fram med information samt få tiden att räcka till för att vårdnadshavare oftast är stressade när

de kommer och lämnar och hämtar i förskolan. Vi hade kanske kunnat kombinera våra intervjuer med enkäter för att ge vårdnadshavarna mer betänketid i och med språksvårigheter samt att de kunde få svara när de kände att de hade tid. En nackdel med enkäter är att inga följdfrågor kan ställas vilket gör att svaren kan bli begränsade eller att svar helt uteblir. Den här undersökningen har synliggjort hur betydelsefull samverkan är mellan hem och förskola. Vi har kritiskt granskat den reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) och de nuvarande strävansmål som finns för hem och förskola. Genom resultatet har det framkommit att samverkan är något som alla förskolor behöver fortsätta arbeta med och som kräver ständig utveckling och utvärdering i förskolans verksamhet. Genom intervjuerna har det framkommit att begreppet samverkan är betydligt större än vi innan undersökningen kunnat ana. Undersökningen har belyst vikten av vilka fördelar samverkansarbetet får för relationsskapandet mellan personal och vårdnadshavare vilket har visat sig vara en grundläggande byggsten för fortsatt god samverkan i förskolans verksamhet. Vi har genom undersökningen sett hur betydelsefullt detta område verkar vara för både personal och vårdnadshavare. I samband med detta förvånar det oss att de strävansmål som den nuvarande reviderade läroplanen, Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010) idag erhåller för samarbetet mellan förskola och hem är knapphändig med en drygt halv sida. Genom undersökningen kan vi se kompetens och erfarenhet men också osäkerhet och okunskap kring ämnet om samverkan i mångkultur vilket har varit spännande att ta del av och som har gett oss förslag på olika arbetssätt och metoder som har tillämpats i samverkansarbetet.

6.5 Fortsatt forskning

Genom denna undersökning har vi fått ta del av fler intressanta arbetssätt i samverkansarbetet i förskolans verksamhet. Vi har lagt vikt vid att undersöka hur personal arbetar med samverkan och hur vårdnadshavare beskriver och upplever samverkan i mångkulturella verksamheter. Till undersökningen har bristande medverkan av mångkulturella vårdnadshavare saknats vilket skulle vara intressant att få studera vidare. Vårdnadshavare med annan kulturell bakgrund har tillfrågats då vi såg det intressant att undersöka olika vårdnadshavares syn på samverkansarbetet. Tyvärr valde inte så många som vi hade önskat av vårdnadshavarna med annan kulturell bakgrund att delta. Vi skulle därför vilja studera denna avvikande händelse närmare och undersöka vad som kan ligga till grunden för detta bortfall. Det vore därför intressant att få ytterligare en dimension på intervjufrågorna i föreliggande undersökningen eller, som ett alternativ, komplettera de redan befintliga intervjufrågorna med en enkätundersökning för att med förhoppning nå ut till fler vårdnadshavare. Det skulle också vara intressant att begränsa undersökningens omfattning genom att endast undersöka hur personal med längre arbetslivserfarenhet arbetar med mångkultur och hur detta eventuellt kan skilja sig från tidigare undersökning. Det vore intressant att få ta del av personals erfarenhet utifrån ostrukturerade intervjuer för att få mer direkta och fasta svar. Detta vore spännande för att få en tydligare insyn över hur olika arbetssätt praktiskt kan gestaltas i samverkan med mångkultur och som vi tror kan komma att bli mer aktuellt ur ett framtidsinriktat perspektiv. I samband med det vore det roligt att få ledningens syn på samverkan i mångkulturella miljöer mellan hem och förskola. Vilka förutsättningar skapar ledningen för att stödja personalen i förskolan? hur påverkar detta personalens arbete?

Referenslista

- Bouakaz, L. (2007) *Parental Involvement in school- What hinders and what promotes parental involvement in an urban school*. Malmö: Malmö universitet.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber.
- Campner, E., & Persson, E. (2000). *Vardagsperspektiv. Pedagogens syn på läroplanen för förskola*. Växjö: Förlagshuset Gothia AB.
- Denscombe, M. (2000). *Forskningshandboken – för småskaliga projekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.
- Fejes, A., & Thornberg, R. (2009). *Handbok i kvalitativ analys*. Stockholm: Liber.
- Forsman, L., & Rusk, F. (2009). *Idéer för kontakt mellan skola och hem i mångkulturella miljöer*. Åbo: Åbo Akademi. Pedagogiska Fakulteten.
- Ivarson Jansson, E. (2001). *Relationen hem – förskola. Intentioner och uppfattningar om förskolans uppgift att vara komplement till hemmet 1990-1995*. Umeå: Umeå Universitet, Pedagogiska institutionen. (Citat: s.18).
- Jensen, E., & Jensen, H. (2008). *Professionellt föräldrasamarbete*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.
- Lindgren, A-L., & Sparrman, A. (2003). Om att bli dokumenterad: etiska aspekter på förskolans arbete med dokumentation. *Pedagogisk Forskning i Sverige* (s. 58-69).
- Jonsdottir, F., & Nyberg, E. (2013). Erkännande, empowerment och demokratiska samtal I: Harju, A. & Tallberg Broman, H. (red.). *Föräldrar, förskola och skola – om mångfald, makt och möjligheter*. Lund: Studentlitteratur.
- Lunneblad, J. (2006). *Förskolan och mångfalden. En etnografisk studie på en förskola i ett multietniskt område*. Göteborg: Acta Univeristatis Gothoburgensis, Göteborg Studies in Educational Sciences 247.
- Markström, A-M. (2007). *Att förstå förskolan – vardagslivets institutionella ansikten*. (1:4. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Månsson, A. (2013). Familjens inskolning i förskolan – ett rum för möjligheter I: Harju, A. & Tallberg Broman, H. (red.). *Föräldrar, förskola och skola – om mångfald, makt och möjligheter*. Lund: Studentlitteratur.
- Sandberg, A., & Vuorinen, T. (2007) *Hem och förskola – samverkan i förändring*. Stockholm: Liber.
- Skolverket (1998). *Jord för växande*. Särtryck ur barn omsorg och skola kommitténs betänkanden växa i lärande. (SOU 1997:21 och Att erövra omvärlden (SOU 1997:157).

Språkrådet (2008). Svenska skrivregler. Stockholm: Liber.

Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Svaleryd, K., & Hjertson, M.(2012). *Likabehandling i förskola och skola*. Stockholm: Liber.

Tallberg Broman, I., & Holmberg, L. (2007). *Lärare i förskola och grundskola om inflytande, jämställdhet och mångfald*. Malmö: högskola. (Citat: s.16).

Utbildningsdepartementet (2010). *Läroplan för förskolan, Lpfö98*. Stockholm Fritzes. (Citat: s.4).

Vetenskapsrådet (2011). *God forsknings sed*. Vetenskapsrådets Rapportserie 1:2011. Stockholm: Vetenskapsrådet. Tillgänglig:
<http://www.vr.se/download/18.3a36c20d133af0c12958000491/1340207445825/God+forskningssed+2011.1.pdf>

Vuorinen, T., Sandberg, A., Sheridan, S., & Williams, P. (2014). Preschool teachers' views on competence in the context of home and preschool collaboration. *In Early Childhood Development and Care*. (s. 149-159).

APA-manual för vetenskapligt skrivande

http://www.mdh.se/polopoly_fs/1.24143!/Menu/general/column-content/attachment/APA-STILEN_100128.pdf

Elektroniska källor

Lärarnas nyheter (2010-08-13, kl.09:27). Föräldrakontakter – svårt men viktigt.
<http://www.lararnasnyheter.se/forskolan/2010/08/13/foraldrakontakter-svart-viktigt>

Hämtat den (2014-12-19, kl. 14.47).

Bilaga 1

Hej!

Vi heter Anna Norman och Erica Andersson och är två lärarstudenter från Köping och Västerås som studerar till förskollärare vid Mälardalens högskola i Västerås. I utbildningen ingår det att skriva ett examensarbete vilket vi kommer att påbörja denna vecka och tio veckor framöver.

Vi kommer till och från under dessa tio veckor vara på ditt/dina barns förskola under några olika tillfällen för att intervjua både personal och vårdnadshavare. Vi undrar därför om intresse finns för att ställa upp på en intervju till vårt examensarbete.

Vårt syfte med undersökningen är att undersöka hur personal och vårdnadshavare i förskolans verksamhet arbetar och beskriver samverkan mellan hem och förskola i mångkulturella verksamheter. Intervjuerna kommer enbart användas i undersökningssyfte. I examensarbetet kommer inga deltagare kunna identifieras vilket innebär att varken namn på personal, vårdnadshavare, förskola och ort kommer nämnas. I vår studie kommer vi utgå ifrån de forskningsetiska reglerna som ni kan ta del av på (www.vr.se). Reglerna innebär att inga oberoende personer kommer kunna identifiera vilka som deltagit i studien eller vart den har genomförts. Vi vill förtydliga att det bara är vi två lärarstudenter som kommer ha tillgång till intervjumaterialet. Intervjuerna är frivilliga och deltagaren kan när som helst välja att avbryta sin medverkan. Intervjuerna kommer att spelas in. Efter ert deltagande kommer de inspelade intervjuerna att raderas.

För att vi ska kunna utföra dessa intervjuer behöver vi förskolechefens och deltagande personal samt vårdnadshavares medgivande.

Om intresse finns kontakta gärna oss eller personalen på förskolan för mer information. I samband med intresseanmälan kommer blankett för medgivande för studiens deltagande delas ut som ni kan skriva under senast den **28/11**. I samband med underskrift kan nu lämna in den till personalen på förskolan.

Vi vill tacka er på förhand för ert samarbete och stöd till att vi kan genomföra detta examensarbete.

Med Vänliga Hälsningar

Erica Andersson och Anna Norman

Om du/ni har någon fråga så kontakta oss gärna.

Bilaga 2

Intyg för medverkan

Jag godkänner här med mitt deltagande

Underskrift:

Förtydligande namnteckning:

Datum:

För mer information lämna gärna kontaktuppgifter nedan.
Hur vill du bli kontaktad?

Telefonnummer:

Mailadress:

Andra önskemål:

Tack för att du vill medverka i vår studie.

Med Vänliga Hälsningar Anna Norman och Erica Andersson

Bilaga 3

Intervjufrågor

Öppningsfråga (gemensam fråga för alla deltagare)

- Hur beskriver du samverkan mellan hem och förskola?

Avslutande fråga (enbart riktad till personal i förskola)

- Vilken typ av samverkan använder ni på er förskola?